

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nru 1 |

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 tratie.

Mulțămite publice și Lee
 deschis costă șirul 20 Bl.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Pace cu orice preț

1. Comitetul declară, că numai acel organ de publicitate servește intereselor partidului național român, care pe deoparte susține și propagă neștirbit programul partidului și concluziunile în vigoare ale conferențelor naționale, pe de altă parte întărește solidaritatea națională în cadrele și sub disciplina acestui partid, aflând modalitățile de a produce și întări încrederea obștei române în autoritatea conferenței naționale, care singură e chemată a stabili principiile politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania și singură e în drept a institui organele de conducere și de executivă a acestei politici. Orice încercare de a știrbi autoritatea acestor organe este un atac îndreptat împotriva conferenței naționale și în consecință constituie un act de trădare față de interesele naționale politice ale poporului român din Ungaria și Transilvania.

2. Comitetul constată, că „Tribuna” nu e nici organ al comitetului executiv, nici al partidului național român din patrie. Prin ținuta sa echivocă în afaceri de ordin politic și prin încercările sale de a știrbi încrederea obștei române în autoritatea organelor de conducere și de executivă ale partidului național român, ziarul „Tribuna” din Arad a ieșit din cadrele disciplinei de partid și a devenit vătămător și ostil intereselor partidului, iar din declarațiunea din numărul său 262 din 14 decembrie n., că „vor putea veni vremuri și situații când ideea națională are nevoie de a fi susținută chiar și contra partidului printr'un organ de publicitate român” „Tribuna” a încercat să anticipeze justificarea trădării intereselor politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Comitetul central executiv al
 partidului național român.

Nu odată am cetit ori am auzit vorbele acestea: „nu vă mai certați”! „faceți pace”. Ele veneau dela un prieten, dela un cetitor și foarte adesea, printre rânduri, ni le aducea și ni le aduce încă presa din România. Pace... Cât farmec are cuvântul acesta!... Ce bună ar fi pacea... dacă n'ar însemna ea de atâtea ori renunțare...

În special dela frații din România îndemnul acesta, trebuie s'o mărturisim, ni se trimite fără ezitare și fără o prealabilă și riguroasă cercetare a împrejurărilor dela noi. Ne face impresia că s'a instăpănit în publicul din România credința că dacă ne înțelegem între noi facem încolo ispravă destulă. S'a mai vorbit în coloanele ziarului nostru de această Românie a fraților noștri liberi, care în cea mai mare parte a ei nu ține să ne cunoască, dar grozav ține să ne știe în bunăînțelegere.

Recunoaștem că sunt în regatul fraților noștri oameni cari nu se mărginesc să ne cunoască frământările din cine știe ce telegramă pe care le-o oferă un ziar local, dintr'un izvor de cele mai multe ori dusman nouă. Ziarele noastre din an în an trec în tot mai multe exemplare Carpații și trebuie să mai recunoaștem că d. Nic. Iorga a contribuit în măsura cea mai mare printr'o activitate multilaterală, la familiarizarea publicului din România cu trebile dela noi. Dar de aici și până la a avea în România o opinie care totdeauna să fie în măsură să păsească pentru sprijinirea cauzelor bune dela noi mai e mult. De obicei presa din România, când nu indeamnă la

pace, stă în așteptare — și primește cu liniște, rezultatele cari decurg din frământările noastre interne.

Acelaș fenomen se prezintă în sânul publicului dela noi, se înțelege în măsură scăzută și produs de cauze și cu manifestări oarecum variate. Aici cetățeanul vrea și el pace. Și cu atât vrea mai multă pace cu cât e mai străin de frământările vieții noastre publice și cu cât e mai interesat. „Faceți pace” strigă cutare, care în viața lui nu s'a rășboit niciodată. „Incețati cu certele”, adaugă celălalt, care toată viața plânge pe ruinele desbinărilor noastre, — și încasează — recompense patriotice. „Până când, pentru Dumnezeu” strigă, în sfârșit, cutare tribunist mascal, care își dă seama că pot să piară toate „valorile” cu tratamente așa de aspre.

Dar fenomenul acesta al setei grozave de pace are cauze mai adânci.

Publicul nostru, în majoritatea lui, cu greu se poate deprinde cu situații noi. Comitetul național, în anii lungi ai pasivității a fost mai mult o „corporație platonice”, cum a încercat „Tribuna” să'l numească, în zilele noastre. El recruta martiri, cari înfundau pușcăriile și dacă atunci disciplina n'a putut să strângă rândurile, exemplul a întărit multe inimi și a făcut mulți eroi între modeștii apostoli ai satelor noastre.

De când, apoi, am intrat în activitate, comitetul național s'a silit să dea o organizare forțelor politice ale neamului nostru

LUIGI PIRANDELLO

Ironii de ale vieții și de ale morții Curajul cetățenesc

Trad. de Senior

Numind pe oameni tigri, hiene, lupi, șerpi, maimuțe și iepuri, Bruno Celesia se temea să nu facă nedreptate acestor animale, cari n'o merită cu nici un chip, fiindcă fiecare își urmează cu supunere propriei sale naturi și nu lucrează decât la porunca ei; pe câtă vreme omul, nu: — omul e fals. Deci scuiat în față — și picioare în altă parte, iată tot ce merită omul.

— Știu eu bine, ce am aici înăuntru! zicea el, lovindu-se peste burtă.

— Ești tu, Bruno, sunt matele.

— E iadul, canalie! sbiera Bruno.

Și ar fi voit ca gura lui să fie un crater de vulcan, craterul Etnei, ca să verse asupra omenirii tot focul care huia în el.

Cu toate acestea, azistând într'o zi frumoasă în piața hotelului Central la împărțirea solemnă a recompenselor onorifice acordate curajului cetățenesc, Bruno Celesia, în sine, nu se putea abține de a conveni că aceasta era o frumoasă și demnă sărbătoare.

Intrigant de clasa întâi, sindicul, da; dar om de un adevărat talent, cuvântător născut. Și nu odată, în timpul mărețului discurs, care slăvia virtuțile înăscute ale poporului sicilian, amintind faptele eroice săvârșite de acesta. Bruno Celesia, simțise străbătându-i măruntaele un fior electric; și cu degetele lui neastâmpărate își vâră în gură și își rodea perii mustețelor stufoase și vârful aspru bărbi crețe. Din vreme în vreme își pipăia cu cealaltă mână pulpana lustruită și înverzită a hainei sale, în veșnica preocupare să nu-i atârne cineva dinapoi, cu un ac, vre-un petec de hârtie. Desigur! De câteva luni de zile farsa aceasta stupidă era la modă.

— Murdară omenire! Bravissimo! A doua exclamație era la adresa sindicului, care amintea în clipa aceasta, ce au știut să facă locuitorii din Palermo în zilele glorioase lor desrobiri, la intrarea lui Garibaldi.

După ce se sfârși cuvântarea sindicului în mijlocul aplauzelor șgomotoase, la cari Bruno, aprins, nu se putu abține să nu și-le adaugă pe ale sale, împărțirea recompenselor începu.

*

Pe întinsa terasă de marmoră a hotelului central, unde, cu sindicul numai o apă, steteau foarte blajini, cu evantaiul în mână, consilierii municipali, soțiile lor și notabilii din împrejurimi; un prea fru-

mos tânăr, oacheș, voinic, cu privire îndrăzneată, se infățișă cel dintâi... El se aruncase în două rânduri într'o casă în flacărica să scape o bătrână și un copil.

Mulțimea îl primi cu entuziasm.

— Trăiască Sghembri! Trăiască Carluccio Sghembri!

Cățiva observară că domnii aceștia din consiliul comunal ar fi făcut mai bine să fi constituit un corp de pompieri, lucru de care țara era cu totul lipsită, și să fi numit ca membru al lui pe acest brav Carluccio, care ar fi meritat așa de bine, decât să-i dea medalia aceea cu care, la urma urmei, n'avea ce face, un biet hamal care asuda toată ziulica și se încovoia strivit sub sacii de cărbuni, ca să câștige câteva nenorocite de parale.

— Tu ești frumos, mormăia în sine Bruno Celesia, admirându-l, dar înaintează puțin în vârstă, dragă prietene, și ai să vezi ce canalie devii și tu! ce porc de căne de mâna întâi! Vivat! Vivat!

El aplauda cu ceialalți până una alta, și-și pipăia mereu cu mâna pulpana hainei.

Fiecare la rândul său, cei patru eroi ai zilei, infățișându-i-se spre a-și primi medalile, fură obiectul aclamațiilor mulțimei.

— Asta face pentru o clipă, comenta Bruno între dinți, în mijlocul învâlmășelei: Ticăloși înainte, ticăloși în urmă... Omenirea întregă... hi! desgustător... Vivat! Vivat!

Distribuțiunea sfârșită, mulțimea începu a se

de aici și prin lupte electorale și adunări de propagandă s'au încheiat pe ici pe colo mai strâns șirurile noastre. S'a încercat și o organizare legală — până acum fără rezultat. Dar în strânsă legătură cu nouile împrejurări s'a ivit o problemă de mare însemnătate: a presei noastre.

Și astfel odată cu pășirea la luptă politică, comitetul s'a năzduit să-și apropie cât mai mult autorității sale presa noastră politică — îndemnat mai ales de experiența tristă a dictaturii lui Mangra și a „Tribunei“ sibiene în zilele Memorandumului. Fiindcă întotdeauna s'au găsit în viața noastră politică oameni cari să știe exploata pe deoparte prestigiul comitetului național, iar pe de alta greutățile lui. După mutarea în altă țară a d-lor Slavici și Broște și după moartea „Tribunei“ din Sibiu, Mangra face cuib ambițiilor sale în Arad, chemând în tovarășie și pe ceilalți doi. Ei au lucrat uniți până de curând.

Dela apariția și până la încetarea „Luptei“ cei din jurul „Tribunei“, au făcut totul omeneste cu puțință ca s'o discrediteze în ochii publicului, iar în zilele ei din urmă, au dus o campanie atât de sălbatică și de perfidă încât reușise să instăpânească în public credința că nu e în stare comitetul național să dea partidului un organ...

După ce însă Mangra — care pândea mai de mult — a făcut pasul, împreună cu ceilalți doi tovarăși de credințe intime, „Tribuna“ a rămas cam uluită. A urmat, se înțelege, cu mai multă înverșunare de cât oricând, campania de subminare a autorității comitetului și a făcut din vreme în vreme, sondagii discrete în conștiința publică. Pe deoparte câștigându-l pe d. Oct. Goga își rezerva dreptul la intransigența națională, iar prin celelalte legături își asigură *visurile celelalte*.

Dar apariția „Românului“ cu hotărârea manifestă de a da comitetului autoritate și partidului mai multă viață și disciplină, era pentru „Tribuna“, așa cum vrea ea să trăiască, o amenințare la rațiunea existenței sale. Asigurată de tovarășia ideilor d-lui

Octavian Goga, care avea acum și motive personale să terfească pe membrii comitetului cari nu rostesc ca la București, „Tribuna“ s'a aruncat încrezută la luptă fără să poată bănuia ce o așteaptă. De atunci am văzut-o, când în ofensiva cea mai agresivă, când în defensivă cea mai miolăitoare, tocmai fiindcă nu bănuia atâta voință în sânul comitetului și nădăjduia dezertării prețioase.

Pentru ce ne certăm?...

Publicul va fi înțelegând, că comitetul național nu poate să lucreze decât cu deplină autoritate. El trebuie să înlăture odată pentru totdeauna acest corp străin din organismul partidului, ori să și-l asimileze.

Ori supunerea „Tribunii“ fără condiții, ori nimicirea ei. Această alternativă este dictată comitetului de toată greutatea răspunderii sale.

Dar „Tribuna“ nu se va supune; fiindcă îndată ce s'ar supune, încetează rațiunea ei de existență, pentru cei *dedesupt*; pentru că încetează însăși rațiunea lor de existență politică.

Astăzi în jurul „Tribunei“ nu mai pare a se arăta nimeni — și dacă peste câteva luni l-ai lua de scurt pe cutare oțelită care, e adevărat, nu s'a manifestat niciodată în public pentru primenire, dar a primit să-i fie folosit numele de primenitori, dacă i-ai cere și lui seamă pentru dezordinea pe care a lăsat-o această năvală sălbatică a ambițiilor și poftelor, omul ar ridica frumușel din umeri și s'ar face a nu ști de așa-ceva. Gazetarii, în majoritatea lor, când pe ireda „Tribunei“ ar fi un fapt împlinit, ar uita cu totul de *credințele intime ale sufetelor lor* — și dacă s'ar face o mare gazetă cu lefuri bune la Huși, s'ar duce la Huși. Trecurul lor o spune aceasta.

Și mai rămân cei *de desuptul* „Tribunei“.

Ei bine, iubiți cetitori, aceștia sânt vinovații cei mari. Un Ilarie Chendi, prietenul bun al părintelui Ciorogariu și fără în-

doială nu adversar al lui Mangra, scrie pentru plată, întotdeauna pentru plată, și nu iscălește niciodată; dar cei doi vinovați mari nu scriu niciodată, ci sprijinesc scandalul, cu intriga și materialicește.

Aceștia doi — P. C. S. protosințelul Roman Ciorogariu și d. Nicolae Oncu — au răspunderea cea din urmă. Dar iarăși, întru cât ei n'au avut nici odată și n'au credințe intime ori nu sânt bărbați în adevăratul înțeles al cuvântului, răspunderea nu poate să-i apese, cel puțin d-niile-lor n'o simt...
Și atunci?...

Să nu ne mai certăm... Așa-i?!...

Tripla alianță. Din Viena vine știrea, că contele Aehrenthal în timpul concediului său, cel va petrece în Italia se va întâlni cu ministrul de externe al Italiei San Giuliano.

Intrevederea va fi sau în Nervi (unde va locui Aehrenthal) sau în apropierea acestuia.

În Berlin i-se dă mare importanță convorbirei, care a fost între moștenitorul de tron Franc. Ferdinand, Bethman Hollweg cancelarul și secretarul de externe Kiderlen-Wächter la seara cu ceaiu ce a dat-o moștenitorul Austriei în localul ambasadei Austro-ungare.

Moștenitorul a conferat cu ei foarte intim. S'a exprimat îndestulirea cu privire la convorbirile, ce le-a avut cu împăratul Wilhelm și cu bărbați de stat ai Germaniei. Din aceste convorbiri reiasă, că știrile alarmante din zilele din urmă despre un eventual războiu sunt nebazate. Tot așa nebazată este și știrea că ambasadorul Austro-ungar din Berlin, și-ar părăsi postul.

Ziarele din Berlin comentează plecarea în concediu a secretarului de stat pentru externe Kiderlen-Wächter. Se zice că secretarul ar fi plecat cu o misiune secretă, ce însă nu corespunde adevărului.

Secretarul îndată după sfârșirea călătoriei sale în Italia, va petrece câteva zile în Schwarzwald, unde să duce la dorința moștenitorului Franc. Ferdinand.

Din Roma se vestește că San-Giuliano ministrul de externe va reîntoarce vizita lui Kiderlen-Wächter la primăvară în Berlin.

Din casa magnaților. Ieri comisia financiară a casei magnaților a ținut o ședință, în care a desbătut bugetul statului pe anul 1912. În răspunsul său dat oratorilor ministrul de finanțe între altele a declarat, că de-astădată nu este vorba des-

imprăstia. Bruno Colesia mai rătăci puțin, circumspect și disprețuitor, în mijlocul acestei amestecături de oameni. El admiră lampioanele de culori diferite pregătite pentru iluminarea serei și din vreme în vreme strâmba din gură.

— Dacă vântul de miază-noapte se amestecă și d-ni... Și el își ridică ochii spre nouri amenințători, cari din clipă deveniau mai închiși.

— Să ne întoarcem noi acasă, își zise ele hotărât, la un anumit moment. Țara asta de câini e în stare să creadă și să proclame, că serbarea a fost împiedecată de ploaie, numai și numai fiindcă n'am arătat eu astăzi în piață.

El zări din depărtare figura aceea de nenorocire, pe tatăl său, care îi prienuise atâtea amărăciuni și care poate căuta aci, în buzunarele vecinului, mijlocul de a se întoarce pentru a treia oară la în-hisoare, din care nu ieșise decât de puțină vreme. Bruno întoarse spatele rușinat cu totul și grăbi pasul spre a se întoarce acasă.

— Se zice că broaștele, gândia el mergând, au obiceiul de a-și petrece iarna în nămolul șanțurilor. Pentru tata e mai rău: el se îngloadă în mizeria vieții în timpul celor patru anotimpuri, dela un capăt al anului la celălalt.

Făcuse totul pe lume ca să-l scape pentru întâia oară; își dăduse până și haina după el. Acuma nu mai voia să-l mai vadă, nici chiar de departe.

— Dar la urma urmei, n'am fost eu singurul care a dezonorat, numele tău cel bun! Gândește mai bine la nevastă-ta, care de atâtea ani de vreme te necinstește publicamente...

Și Bruno Colesia își mușcă o mână până la sânge, ca să nu răspundă, căci nevasta lui...

Dar cu toți, nu, cu unul singur. El nu l-ucis, socotind că ibovnicul va fi pentru ea o perdeapă mai mare; ferm convins, că nu va întârzia de a o părăsi și de a o arunca în stradă ca pe un pachet de gunoaie. Și în loc de aceasta, nenorocirea nenorocirilor! Tocmai dimpotrivă! Aceste două ființe trăiau ferice, ca și cum ar fi fost cununați, considerați și stimați de toată lumea.

— Scroafă de țară!

Și ei aveau trei copii... așa de drăguți... bieți nevinovați: nici orfani! Creatura aceasta nu știuse de copiii lui, nici măcar de unul, care ar fi fost legitim, acela... El nu s'ar simți atât de izolat astăzi, el n'ar purta mânia nimănui... Dar, la urma urmei, poate era mai bine așa... Niciodată nu i-a isbutit lui nimic în viață, niciodată: și poate cu copiii, de ar fi avut... cine știe, câte amărăciuni, câte dureri, câte frământări... Soartă batjocuroasă!

Soartă, soartă, da, cum să nu crezi întrânsa! Căci ce făcuse el ca să fie astfel ținta tuturor săgeților, ca fiu, ca soț, ca cetățean, ca muncitor; rău văzut de toți, ocolit de toți; fiindcă, asta-i culmea! se zicea că e o b, și, în loc de a fi plâns pentru nenorocirile lui domestice, era batjocurit! Asta era într'adevăr prea-prea!

— Cine știe ce probă a răbdării omenestei vrea să experimenteze pe spinarea mea această scârboasă mamă vitregă care se cheamă natură!

El nu se aruncase niciodată la speculații îndrăznețe și, cu toate acestea, ieșise întotdeauna cu pagube și batjocuri din acelea, puțin numeroase și sigure, pe care le încercase. Atâtea lume se îmbogățise luând în înlămpire întreținerea zăgăzurilor portului: voise să se amestece și el la a-

ceasta, și la furiile mării, abia, abia construit, jumătatea unui zăgaz fusese luat de apă. Da, marea luase blocurile acelea de peatră îngrămadite, fără ai păsa de osteneală, ca pe atâtea colțuce de pâine.
— Bruno Colesia? Imi pasă mie de asta, mie...

Putea să lupte cineva cu bestia aceea, umflată, de mare! Și el ajunsese un biet golan. Din milă, el găise un mic post de șgarie-hârtie la o bancă; dar îi trebuia toată răbarea ca să rămână acolo. Caligrafia lui nu plăcea șefului casei care era veșnic pe urma lui din pricina aceasta, făcându-i aspre observații...

Uf! crăpai de căldură, în ziua aceea... și el se plimba cu haina lui de iarnă în spate, făcând pe frumosul... Văzuse atâtea că, unul din ochii lui, din desnădejde, fără îndoială, prinsese, pe socoteala proprie, a căuta deacurmezișul... El nu s'ar fi sinchisit de altfel pentru aceasta, dacă strabismul acesta crescând din zi în zi, nu i-ar fi făcut mai anevoios scrisul pe care i-l impunea directorul.

Reflectând astfel la nenorocirile sale, Bruno Colesia ajunsese acasă.

El locuia la marginea orașului, spre partea de apus, acolo unde țărâmurul mării se întoarce pe sub podisul lutos spre a descrie o lungă și nesimțită curbă. Cele câteva case cari se orânduiau aici, foarte apropiate de mare, nu aveau vedere asupra orașului care era așezat în semicerc într'un alt sân al mării. Și aici, cu acest mic colț de pământ, era pacea, pacea neîntreruptă, ca și-cum privești nemărginită a mării, l-ar fi împietrit, pe când dincolo, erau fără răgaz, fierbințelele traficului odiosul război al câștigului.

pre introduce pregătit teren punctul de țării, planul multă importanță de loc actual just, că față de luminat dare. În să voi să scada
Minist
despre autor acum, de al regularea le lor o va fac bugetul.

leti Erytesit rei lui Cuv din opozit luptă în co gariet. În starcevician s'o urmeze derei sabori dar cu toa dului starc hoc Barci desfacerea prinde de vician, dar nat nici o lui starceve nator coal și el accas
Nu-i tiveze prin

pertractat proces al patriot Ro De lul la con Mar care a fo Caransebe in „Lupta Tric tor respon plătască detrage d se află în de comite

căci ploa atătată, t amenința gri. Valu nu isbut turbată s tind pe

dosu dispăru o un întun deodată. nică, ca tej de n aceasta
Br lumănar ca să-și cu privi bubuit gătul:

rile fi r și el ră
El că aude ca niște
E deodată zitoare! plase? apărau arunca

serie pen-
tă, și nu
i vinovați
nesc scan-

rosincelul
ncu — au
iarși, în-
n'au cre-
nderea nu
r'o simt...

-i ?!...

știrea, că
lui său, ce-l
ministrul de

(unde va
estuaia.

ntă convor-
tron Franc.
ul și secre-
seara cu
în localul

parte intim.
la convorbi-
și cu băr-
convorbiri
le din urmă
ate. Tot așa
urul Austro-

plecarea în
tru externe
tarul ar fi
corespunde

a călătoriei
n Schwarz-
orului Franc.

liano mi-
lui Kider-

ia financiară
în care a
In răspun-
te între al-
vorba des-

onstruit, ju-
Da, marea
mădite, fără
uce de pâne.
mie de asta,

a aceia, um-
golan. Din
hârtie la o
să rămână
i casei care
asta, făcân-

aceea... și el
ate, făcând
din ochii lui,
pe socoteala
s'ar fi sin-
trabismul a-
fi făcut mai
directorul.

sale, Bruno

spre partea
întoarcere pe
lungă și ne-
e orânduiau
u vedere a-
icere într-un
colț de pă-
și-cum pri-
mpietrit, pe
ele traficului

pre introducerea monopolului spiritului, dar trebuie pregătit terenul pentru o eventuală reformă. Din punctul de vedere al promovării intratelor vistieriei țării, planul monopolului chibriturilor nu prezintă multă importanță. Deocamdată chestia petrolului nu e de loc actuală. Din punct de vedere social e nedrept, că față de darea de consum pentru petrol, ca articol de consum al poporului sărac, mijloacele de luminat a claselor mai înalte să fie scutite de dare. Inșă ministrul nu a declarat și aceea, că ar voi să scadă darea pentru petrol.

Ministrul instrucției spune, că proiectul despre autonomia catolică nu poate fi desbătută acum, de altfel proiectul acesta nici e terminat; regularea legală și definitivă a lefurilor învățătorilor o va face în anul 1913. Comisia a primit apoi bugetul.

Motivele disolvării saborului croat. „Kerlet Ertesilő” scrie următoarele: Cu prilejul numirii lui Cuvaj ca ban al Croației, toate partidele din opoziție au proclamat cea mai înverșunată luptă în contra guvernului banului și în contra Ungariei. În ședința comitetului executiv al partidului starcevician au stabilit procedura, pe care trebuia să o urmeze partidele din opoziție cu prilejul deschiderii saborului. Hotărîrea a fost ținută în secret, dar cu toate acestea s'a aflat despre planul partidului starcevician. După acest plan președintele ad-hoc Barcici din scaunul prezidial avea să propună desfacerea Croației de către Ungaria. Aceasta se cuprinde de altfel și în programul partidului starcevician, dar primirea propunerii nu ar fi întâmpinată nici o greutate din cauza minorității partidului starcevician, deoarece partidul autonom aparținător coaliției sârbo-croate incontestabil ar fi primit și el această propunere.

Nu-i nimic adevărat. Banul voiește să-și motiveze prin ceva procedura lui ilegală.

Din calvarul nostru. Luni în 29 l. c. s'a pertractat la curtea cu jurați din Budapesta, un proces al ziarului „Lupta”, intentat de faimosul patriot Rais Árpád, avocat în Făgăraș.

De data aceasta însă nu i-a reușit. Tribunalul l-a condamnat la purtarea speșelor de proces.

Marți în 30 l. c. s'a desbătut al 2-lea proces, care a fost intentat de către renegeatul profesor din Caransebeș, Weigel Géza, pentru un articol apărut în „Lupta”, nr. 23 din februarie 1910.

Tribunalul a aflat de vinovat pe fostul redactor responsabil Ioan Pescariu și l-a condamnat să plătească suma de cor. 835'60 fil., care sună se va detrage din cauțiunea ziarului apus „Lupta” care se află încă depusă la procuratura din Budapesta de comitetul național. Înainte numai.

El fu silit să grăbească la cei din urmă pași, căci ploaia începuse a cădea, și deasă. Marea era atârțată, turbure și se ridica pe alocurea grabnică amenințare a cerului, încercat cu uriași nori negri. Valurile se umflau, se isbeau unul într-altul și nu isbuteau a se sfărâma singură, o scurtă spumă turbată se arăta pentru o clipă, ici și colo, clocoțind pe crestele sbărlite.

— Se vestește furtună! oftă Bruno, privind din dosul geamului balconului său. În curând cerul dispără ca înghițit, și în vreme de câteva clipe, fu un întunec de moarte; părea că noaptea venise deodată. Din vreme în vreme, o vijelie alerga grabnică, ca fulgerul, pe țărnul mării ridicând un vârtej de nisip. Cel dintâi trăsnet bubui în sfârșit, și aceasta fu ca o prevestire a furtunei.

Bruno Celesia închise obloanele, aprinse o lumânare și merse să se așeze la vechiul lui birou ca să-și reia lectura zilnică a unei mari cărți vechi cu privire la descoperirea Americii. La fiecare nou bubuit de trăsnet, el ridica din umeri și întindea gâtul:

— Haide, draguțele Doamne! Să bombardăm. Acele nenorocite de lampioane de toate culorile îi reveniau în minte, gata pentru iluminatie, și el râdea pe sub mustață.

El citea acum ca de vre-o oră, când i-se păru că aude, în mijlocul frământărilor nesfârșite a mării ca niște țipete de groază pe cheiu.

El se duse la balcon, deschise un oblon și deodată... un fulger îl orbi! Priveliștea era îngrozitoare! Și apoi, da, da... colo jos... ce se întâmplase?... era acolo o grămadă de oameni cari se apărau cum puteau împotriva valurilor pe cari le arunca spre ei marea infuriată... Ei strigau, negre-

Tărâmurile de viață și de acțiune

de dr. Cassiu Maniu

Legătura organică cu teritoriul național pretinde integrarea sa. Muncă uriașă și sistematică la care se cere talentul, puterea de voință și planul general al unei corporațiuni bine încheiate, condusă de o clasă superioară națională adecă de marii politicieni economiști, financiari și pedagogi ai unui popor. Și precum vedem din experiență că manifestarea cea mai importantă a voinței și lucrării omenești, este conservarea de sine, este foarte firesc, că temeiul sistemului integrării noastre teritoriale este o verigă numai în lanțul luptei pentru existență ce se afirmă în câștigarea de averi nemișcătoare și în bani. Proprietatea în sine este libertate, Proprietatea de pământ este un fel de suveranitate, fiindcă în afară de teritoriu nu este putere politică. Moșia noastră este arătătorul puterilor noastre suverane celei faptice, căreia trebuie câștigat rolul său de drept politic românesc. Aceasta este tărâmul de viață a suveranității de drept, cel național pe care-l avem în acest teritoriu românesc. Viața aceasta de agitari materiale trebuie prin urmare să se desfășoare în alvia națională, ca să fie spre binele vieții naționale organice.

Aceasta este lupta pentru existență în înțelesul modern al cuvântului. Numai această întregire a teritoriului național poate asigura existența neamului, fiindcă singura sevă familiilor noastre românești ce trebuie să fie înrădăcinată în solul însuș a teritoriului românesc pentruca să-și poată forma zid de apărare contra străinilor. Prin cumpărarea de pământ românesc arătăm dragostea noastră tradițională pentru moșia străbună. Vieța este luptă pentru existență.

Vieța națională ca luptă pentru existență națională este desfășurarea eului național pe terenul întăririi economice a fie-

cărui român. Și aceasta este acțiunea cea mai necesară pentru reîntregirea noastră în dreptul național asupra marelui teritoriu ce se numește cu tot dreptul românesc.

Acțiunea aceasta nu este altceva decât energia economică a unui popor. Aceasta energie se manifestă ca forță istorică și dacă există, ea poate înfrîngi hotărîtor asupra circulațiunii de bani în viața economică a unei națiuni, făcând ca națiunea să aibe curente de valori mari ce se grupează în chip organic pe lângă centre financiare și economice curate românești. Iată un tărâm de acțiune vast pentru îndrumătorii poporului nostru, fie preoți, fie învățători, fie proprietari, ori alt fel de intelectuali.

Căci tot aceea este logica luptei pentru existență a unei națiuni cu a metafiziciei, a geometriei, sau a mecanicii. Lupta pentru existență a unui popor se petrece în lumea materială și în cea morală și tinde a-și stoarce respectul atât material cât și cel moral. Ce este în lumea materială proprietatea, aceea este în lumea morală libertatea desfășurării forțelor geniului național pe care-l reprezintă limba, arta, știința și moralitatea unui popor.

Mijloacele bogate materiale ne dau putința a ne înălța în moralitate, în știință, în artă, în literatură și în cultură prin poleirea limbei naționale, și prin otelirea simțului nostru pentru înalte vederi ce le cer dela noi atât moralitatea cea solidă și adânc înrădăcinată cât și știința, arta și literatura ca manifestatii de talent și de entuziasm sublim.

Pentru a se atinge recunoașterea morală este prin urmare neapărat de lipsă ca politica națională să se inlelețnicească cu zidirea de centre financiare și economice în tot teritoriul românesc. Și aici avem lipsă de inițiativa individuală a intelectualelor bine situați.

șit! Ce se întâmplase? El își luă pălăria și alergă să vadă.

Ici și colo pe țărnm, în mijlocul acestei besne îngrozitoare și sgomotoase, tremura o slabă lumină apărută de o manta; o mare mulțime alergase, oameni și femei, așteptând, îngroziți și tremurânzi, năprasnica lucre a unui fulger spre a zări pe mare o luntre podidită de valuri de vânt deslântuite.

Unii se obosiau repetând că nu e nimeni cu luntrea aceea, că fusese surprinsă de valuri pe țărnm luată de acolo, de pe zăgar unde fusese trasă la uscat; alții, din potrivă, asigurau și jurau că au văzut într'ansa un om care gesticula așa... așa... și ei imitau gesturile lui desperate; și alții apoi raportau că mai multe luntre ieșiseră din port în timpul zilei, mergeau la băile Sf. Leon, printre cari putea foarte bine să se găsească una care, la inapoiere, să fi fost surprinsă de furtună.

— Iat-o! iat-o! — se auzi deodată, din toate părțile, un fulger prelung străbătând cerul.

Dar numai decât sunetul se rostogoli teribil și acoperi strigătele mulțimei. În besna devenită și mai adâncă, furtuna pare și mai groznică.

Când răbubuitul sfârși, comentariile reînceptoră. Da, da! Era, era un om în luntre... el cerea ajutor! De data aceasta l-au văzut cu toții... — Și cine se duce acolo! strigă Bruno Celesia. Eroi zilei de azi unde sunt?

Dar cu cât se simția mai mult trebuințele de a face ceva, cu atât mai mult îi lipsea fiecareia curajul să-și ia avântul, și ei strigau după ajutor cât îi lua gura, ca și cum ajutorul nu trebuia să vină dela ei înșiși. Spiritul de devotament radia

din toate acestea fiindcă și părea că desnădăjduște, căutând fără folos, în mulțimea aceasta șovăitoare și îngrozită, pe omul care avea să se ridice la sublim. La chemarea ironică a lui Celesia, cineva strigă din mijlocul mulțimei.

— Iată-mă! dați-mi o luntre!

Și, făcându-și drum, aproape silnic, Carluccio Sghembri înaintă hotărît și gata să infrunte această primejdie nouă.

Deodată Celesia, transportat, îl îmbrățișă și-i întipări un sărut pe frunte, strigând:

— Omul lui Dumnezeu! Dar nu, nu tu! tu nu trebuie să mergi acolo! Aici, la mare, luntrea! Am să merg eu!

Și el prinse a se desbrăca furios. Sghembri se împotrivi.

— Am să merg eu! — repetă Bruno cu și mai multă ardoare, impunându-se mulțimei.

— Nimeni să nu încerce a-mi sta în cale... Pleacă tu! Tu ți-ai căpătat medalia! Acuma e rândul meu! Lăsați-mă să spun! Eu știu să înot, eu înot foarte bine! Vieța nu mai are preț pentru mine!... Lăsați-mă să merg.

Un marinar bătrân aduse, în fugă, o barcă de salvare, legată cu o funie lungă; alții în vremea aceasta târăseră pe mal o luntre mică. Bruno Celesia sări într'ansa, gol nap; dar abia i-se făcu vânt luntrei în mare că un val furios o luă și o răsturnă. Un strigăt de groază despica văzduhul, Bruno Celesia dispăruse, înghițit în adâncuri.

— Dă drumul la funie! Dă-i drumul! se striga bătrânului marinar.

Acuma, în groaza aceasta îndoită, așteptarea unui nou fulger era mai vie, mai frenetică! Și

Tărâmul de acțiune răspunzător ar fi înființarea de urgență a unei mari asociațiuni pentru cumpărare de pământ cât de mult și în toate părțile fără considerare la întinderea lor.

În împrejurările noastre un negoț de pământ ar avea cele mai bune șanze de a izbucni materialmente.

Poporul român este sobru. El este menit prin această mare însușire să supraviețuească ungrului caprițios, sasului apatic, jidanului desfrânat dela fire.

Noi, prin o acțiune stăruitoare suntem chemați a câștiga tărâmul de expansiune acestui element, ce este în continuă creștere, pe când elementele conlocuitoare au căzut deja de mult în boala decreșterii, după care urmează desființarea.

Numai să păzim poporul nostru, ca să nu-și însușască obiceiurile primejdioase ale popoarelor ce neîntrerupt își înmulțesc liniștile în loc să le reducă la strictul necesar.

Să ferim poporul de lux, de imitație, de vanitate. Las să rămână el poporul cel cumpătat, grav și onest ce a supus Romei lumea.

Știut este că obiceiurile izvoresc din lipsuri, ce pot fi serioase sau închipuite.

Lipsurile cele serioase sunt cele elementare și generale ale unui popor. *A cultiva obiceiurile cele bune ale unui popor însemnă a-l întări, a-l scăpa de toate ispitele rele, a-i pregăti mărirea și îndestulirea sa! Există o chemare mai sublimă pentru politician și intelectualii unui popor decât aceasta prevăzătoare îngrijire, ce se coboară până la ultimul țaran, pentru ca să facă din el un instrument al puterii și renumelui bun al unui neam?...*

Să păzim ca o comoară sfântă simplitatea și cumpătul poporului român, ce-l caracterizează și-l face capabil de podoabele cele adevărate, cele mari ale caracterului!...

părea că cerul o făcea dinadins: era un întunec adânc și un sgomot să-ți ia azul. Fiecare ar fi voit să-l scăpa oarecum de această groază. Fiecare ar fi voit să se înhamă la funia care se desfășura puțin câte puțin, dela sine, ca un lucru viu, la lumina tremurândă a lămpilor ocrotide de mantale.

— Dă drumul la funie! Dă-i drumul! Lasă-l să meargă! Un fulger...

— Iată-l! Iată-l — se striga din nou în lumina bogată și fără de veste.

Fu zărit Bruno, colo, aproape de cealaltă luntrișoară. Groaza devenia o apăsare fizică.

— Il va mântui! Il va mântui!

Femeile plângeau cu hohote, iar hărbații agitați, tremurâzi, le impuneau tăcere, cași cum, în această crudă nesiguranță, aceea ar fi fost bună la ceva. La un anumit moment, părea că funia nu se mai mișcă. Marinarul o luă în mână, așteptă o clipă, apoi strigă, plângând, în culmea fericirii:

— El scoate la suprafață! Trage! Trage!

Toți se repeziră ca să apuce de funie, veseli, săltând de bucurie.

Un alt fulger...

Iată-l! Cutezător! Cutezător! El vine! Ura!

Și puțin după aceea, mica luntre condusă de Bruno Celesia se lovi de țârm.

— Scăpat! Scăpat! E aici în luntre! Trageți-l! Respiră încă...

Acesta fu un adevărat triumf. Dar când mulțimea putu să recunoască pe naufragiat...

Trebuie să recunoști totuși că uneori soarta batjocoritoare se întrece pe sine combinând situațiuni din acelea cari, chiar și pentru omul cel mai bine dispus și cel mai bine pregătit să opună tuturor contrarietăților vieții disprețul și bătaia de joc, îl fac imposibil ca să izbucnească în râs!

Bruno Celesia mântuise pe ibovnicul soției sale.

Să ne adâncim în puterile mari ale unui popor dârnit cu o așa serioasă fire. Căci numai o fire serioasă cunoaște și respectă lipsurile serioase la cari va ține cu cerbicie!

Orice progres am face în economia națională până când vom trece cu vederea firea unui popor, până vom lăsa să i-se corumpă bunul gust moștenit numai durator nu vom produce.

Acesta e un tărâm de acțiune căruia până acum nu i-s-a dat cuvenita atențiune. Neapărată lipsă am avea de lucrări temeinice ce să răspândească știința lipsurilor celor serioase.

Prin alegerea între lipsuri se face civilizația individului și a popoarelor!

Prin cultivarea lipsurilor serioase se face moral un popor. Cel ce ne va da registrul clasic al lipsurilor celor adevărate va fi dascalul cel mare moral al neamului românesc!

Revoluția din China. Revoluționarii fac acum atentă dinastia pentru ultima dată ca să abdice, căci în caz contrar vor începe operațiunile. Ei declară că nu vor mai căuta nimic de data aceasta, ci fără vre-o răspundere vor isprăvi definitiv cu toți acei cari le vor mai sta în drum.

Vutifang a solicitat telegrafic dinastia să abdice declarând totodată că nu va mai avea nici un scrupul față de ea. Guvernul se luptă ca să câștige prelungirea armistițiului. Generalul Șinanheng se pregătește să înainteze spre nord. Juansikai dispune până acum de 7000 oameni. Generalul Tienlang dușmanul lui Juansikai s'a refugiat în Tien-cin. Atentatele în china sunt acum la ordinea zilei. Numai în ultimele 5 zile în Mukden s'au comis 32 atentate cu bombe și cu revolverul.

Serbia favorizată în dauna României. Ziarul „N. W. Tageblatt” anunță că tratativele dintre guvernul austriac și cel unguresc în chestia importului carnei au ajuns la o soluție definitivă, după care Ungaria va permite ca Serbia să exporteze în Austria o cantitate de carne mai mare decât cea prevăzută în convenția respectivă iar în schimb România va trimite mai puțin decât are dreptul.

Motivul acestei hotărâri este că România nu dispune de atâta carne cât este în drept să dea. Este vorba deci de vechea părere de pe timpul ministrului creștin social Weiskirchner. Această părere se contrazice însă cu aceea a consiliului comunal din Viena care prin delegația trimeasă de curând în România s'a convins că avem destulă carne și a stabilit că România nu poate exporta prin T-Severin numai din cauza piedecilor puse de guvernul unguresc prin funcționarii săi.

E lucru clar deci că înțelegerea dintre cele două guverne ale monarhiei tinde să favorizeze Serbia în dauna României, fără nici un motiv.

Mâna neagră în Serbia. „Tribuna” aduce știrea, că conflictul dintre moștenitorul de tron Alexandru și ministrul de război generalul Stepanovici prin intermedierea premierului Milanovici s'a aplanat pe lângă susținerea ordinului pentru transferarea ofițerilor.

Tot „Tribuna” află, că conducătorii „Mânei negre” au făcut încercarea să câștige pe partea lor bandele sârbești. Se zice că ofițerii nu voiesc să păsească însuși în acțiune, ci s'ar folosi pentru aceasta de bande.

„Vecernije Novosti” se adresează publice cu o întrebare către colonelul Misici: Dacă astăzi guvernul ar fi interelat asupra conjurației „Mâna neagră” ca ofițerii vinovați să fie disciplinați, ce pedeapsă vor primi aceia cari au omorât pe regele lor și au batjocorit constituția.

Din Belgrad se anunță, că regele Petru a chemat la sine în palat pe conducătorii partidelor

Ljuba Stojanovici și Stoian Bibarac, ca să raporteze despre situația politică.

„Tribuna” declară, că Bibarac nu voiește să apară înaintea regelui.

O nouă infamie a dlui Sever Bocu

D. Sever Bocu, în jălftu-i directorial, acum râde „satisfăcut și satanic” că „expertiza” e din partea d-sale, făcută în „prezența” d-sale, de d. Almăsi Pál, expert grafolog al tribunalului regesc din Arad, și fără „martori”. Și dreptatea e de partea d-lui Vernescu și a lui d. Sever Bocu — a d-lui dr. Sever Bocu (de-abia acum aflu din „Românul” că d-sa e și doctor) iar sancțiunea: că eu sunt vinovatul.

De ce atunci d. Sever Bocu, în urma expertizei, vorbește cu mânuși despre persoana mea, iar Vernescu pe care l-am declarat ca palmuit nu-mi cere și nu mi-a cerut satisfacție cavalească?

Pentru că se simt vinovați, se tem, iar d. dr. Sever Bocu prin scrisul său e de tot echivoc și atitudinea d-sale e de om pervers, necinstit și canalie.

Nu mai revin asupra cazului meu, cititorii îl știu și l-au urmărit. Judecata opiniei publice a putut constata cine vorbește cinstit și cine sunt ticăloși, și câtă răbdare trebuie să am ca să discut academic cu niște oameni ticăloși cari au căutat a mă batjocori ca birjarii.

În „chestia aceasta de nimic” (așa după cum o crede d. director al „Tribunii”, savantul d. Bocu, cu 5—600 articole iscălite de d-sa) declar: că d. Bocu cu rea credință s'a asociat la falsificarea d-lui Vernescu, și prin urmare e un om de nimic, fără cinst și-l consider palmuit. Apucătura d-sale e vagabondică și-mi pare rău că e așa de departe și nu-i aici în țară să-i dau lecția cuvenită aceluia care a făcut prin intrigă să plece Russu-Șirianu dela „Tribuna” capoi să moară în mizerie în București, să se ducă redactorul Gheorge Stoica, să scrie notița „Cât o fi costat” și câte alte infamii.

În urma procedurii d-sale, a d-lui Bocu (cum într'un rând discutând cu maestrul Caragiale despre d-sa, el mi-a zis: ce te necăjești? șterge c și rămâne: Bou și iată cine-i Bocu) deci dar d. Bou a dovedit că e un om necinstit deoarece, cerând un juriu de onoare iar „Românul” asociindu-se cu cererea mea a cerut „Tribunei” expertiză însă cu un „expert din partea României, iar unul din partea Tribunei”, infamul de d. Bocu, a recurs la o echivocitate, crezând că a scăpat din incurcaltă, făcând spirite cu „expertiza” și cu „20 cor cheltuieli”.

Nu am nimic contra d. Almăsi Pál, cu constatarea și cu pășirea d-sale hotărâtă, dar e a d-sale proprie, și eu nu am cerut expertiză numai grafologică ci și chimică și 'n privința aceasta d. Almăsi nu a putut să se pronunțe.

Susțin energic că Vernescu e un falsificator iar d. Bocu e un complice cu premeditare pentru a lovi în onoarea mea.

Pentru acest delict chem înaintea tribunalului din Arad pe falsificator și pe d. Bocu, directorul „Tribunei”, iar pe d. dr. avocat Iustin Marșieu îl însărcinez și-l autorizez a înainta cuvenitele acte de darea în judecată, cum și a mă reprezenta înaintea oricărei instanțe din Ungaria în chestia aceasta.

13 Ianuar st. v. din Iași.

Const. Cehan.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul”.

Observa

Sfârșitul c

(ș) În fin Italia, provocă capturarea a thage” și „Ma aplanat. Când naintea lor ad 29 de medic autoritățile ita vasului „Mano cesul verbal pe care-l regnat de către

Am arăta dent, ce nedr când a captu și a sechestra cez Duval, ca meeting de a

Bănuiala roplanul acest turcești din T Tânărul Duva acte legale, c nic meeting l mod spontan, Tripolis.

Vedem c Carthage și p de pe acces comis nu n publicii franc prin relațiuni și o încălcare

Nici una rațiunile de din regulile să le respecte nu permiteau măsurile de Carthage.

Aceste n nemulțumire începutul cor în urma captu zat Franței și Carthage duce stricat în vaporul din cor, făcând t între Marsilia respondentă c de asemenea riale. Fără în lui implică și gube din par

Iată prin a trebuit să stiunea captu vedem cum 29 de pasage lalt vapor de liană: Manou

Acest i grav și a p cari au dura

Cititorii conflictului: capturat, în insulei Sard nouba motivă cestui vapor travestiți, ca mata turcă c sageri turci,

Observațiuni și învățături

Sfârșitul conflictului franco-italian

(§) În fine conflictul dintre Franța și Italia, provocat de aceasta din urmă prin capturarea a două vapoare de război, „Carthage” și „Manouba”, este pe cale de a fi aplanat. Când cititorii noștri vor avea înaintea lor aceste rânduri probabil că cei 29 de medici și infirmieri turci, pe cari autoritățile italiene i-au arestat pe bordul vasului „Manouba” vor fi liberați și procesul verbal al aplanării acestui conflict, pe care-l regretăm atât de mult, va fi semnat de către cele două guverne.

Am arătat, în articolul nostru precedent, ce nedreptate a făcut Italia Franței când a capturat vaporul de poștă „Carthage” și a secestrat aeroplanul aviatorului francez Duval, care mergea să ia parte la un meeting de aviațiune la Tunis.

Bănuiala autorităților italiene că aeroplanul acesta ar fi fost destinat armatei turcești din Tripolitania a fost nedreaptă. Tânărul Duval nu numai că a dovedit, cu acte legale, că este angajat pentru un pașnic meeting la Tunis, dar a și promis, în mod spontan, de a nu merge niciodată la Tripolis.

Vedem că prin capturarea vaporului „Carthage” și prin secestrarea aeroplanului de pe acest vas, autoritățile italiene au comis nu numai o impoliteță la adresa republicii franceze, de care Italia este legată prin relațiuni de amicitie, dar au săvârșit și o încălcare a dreptului internațional.

Nici una din convențiunile sau declarațiunile de drept internațional, nici una din regulile neutralității (pe cari trebuie să le respecte Franța în actualul război) nu permiteau guvernului din Roma să ia măsurile de mai sus în afacerea vasului „Carthage”.

Aceste măsuri au provocat nu numai nemulțumire în Franța, au fost nu numai începutul conflictului care apoi s'a agravat în urma capturării „Manoubei”, dar și au cauzat Franței și pagube materiale. Vaporul „Carthage” ducea la Tunis mărfuri cari s'au stricat în urma întârzierii ce a suferit-o vaporul din cauza capturării. Și acest vapor, făcând totdeodată și serviciu poștal între Marsilia și Tunis, ducea o mare corespondență comercială, a cărei întârziere de asemenea a pricinuit prejudicii materiale. Fără îndoială că rezolvarea conflictului implică și o indemnizare a acestor pagube din partea guvernului italian.

Iată prin urmare că guvernul italian a trebuit să recunoască greșala sa în chestiunea capturării vaporului „Carthage”. Să vedem cum s'a rezolvat incidentul cu cei 29 de pasageri turci de pe bordul celui-lalt vapor de comerț capturat de flota italiană: „Manouba”.

Acest incident a fost și mult mai grav și a provocat complicațiuni politice cari au durat o săptămână întreagă.

Cititorii noștri cunosc antecedentele conflictului: vasele de război italiene au capturat, în Marea Mediterană în dreptul insulei Sardinia, vaporul de comerț „Manouba” motivând acest act că pe bordul acestui vapor s'ar găsi 29 de ofițeri turci, travestiți, cari merg să se înroleze în armata turcă din Tripolitania. Cei 29 de pasageri turci, cari într'adevăr se găseau pe

cuverta vaporului amintit, au fost arestați de autoritățile italiene și duși în închisoare la Cagliari.

Guvernul francez, care știa că pasagerii amintiți nu sunt militari ci pașnice persoane civile: medici și infirmieri a cerut imediată punere în libertate a acestor 29 pasageri, prinși pe un vapor d'asupra căruia flutura tricolorul francez. Guvernul italian însă, încă tot cu convingerea eronată că pasagerii sunt ofițeri deghizați, a refuzat să libereze pe pasagerii „Manoubei”.

Conflictul și-a ajuns, în acest moment, punctul culminant. Opinia publică în Franța cerea guvernului Poincaré să apere demnitatea republicii. Mai multe interpelări au fost anunțate și ținute în cameră asupra acestui incident grav, care la urma urmei putea să compromită cu desăvârșire bunele relațiuni ce există între Italia și republica franceză.

Noul guvern francez, pe care l-am lăudat dinainte ca pe un guvern mare, nu a desmintit această credință și a corăspuns speranțelor pe cari Franța și amicii Franței le-au pus în el. Grație acțiunii lui energice guvernul italian a consimțit să se facă o anchetă prin care să se constate dacă cei 29 de pasageri turci sunt într'adevăr ofițeri — cum pretindeau autoritățile italiene — sau persoane pașnice, cum susțineau agenții Franței.

Ei bine: ancheta stabilind adevărul a dat, și de astădată, câștig de cauză Franței. S'a constatat prin acte oficiale și în chip neîndoios că cei 29 de pasageri sunt parte medici, și încă medici celebri, și parte infirmieri turci, cari se duceau la Tunis și de acolo la Tripolis ca să dea îngrijiri răniților.

Această constatare trebuia să fie urmată de aplanarea întregului conflict, căci era evident că și de astădată guvernul italian fusese rău informat. Italienii nu mai aveau nici un interes să prelungească acest conflict în care dreptatea nu era de partea lor. Inchiderea definitivă a acestui penibil incident este chestiune de câteva zile. În principiu conflictul s'a aplanat.

Rămâne să mai facem câteva observațiuni asupra acestor evenimente cari au trebuit să ne preocupe foarte mult date fiind simpatiile noastre pentru aceste două țări.

Dacă un asemenea conflict — așa de grav, așa de potrivit ar stărni dintr'odată dușmănia a două popoare — s'ar fi întâmplat între neamuri cari nu se iubesc așa de mult cum se iubesc francezii și italienii, conflictul ar fi avut consecințe mult mai grave, dezastruoase. Să nu uităm că cele două vapoare franceze au fost capturate fără absolut nici o vină, să nu uităm că guvernul italian s'a încăpăținat să refuze Franței satisfacțiunea chiar după ce se convinsese că a făcut o gafă.

Din fericire atât opinia din Franța cât și aceea din Italia (deși aceasta din urmă mai puțin) sunt mult mai mult convinse de necesitatea bunelor relațiuni între cele două mari neamuri latine, decât să se lase târâte de o patimă momentană. Presa franceză mai cu seamă a arătat Italiei o bunăvoință așazicând frățescă și a fost condusă de un spirit de conciliațiune fără de care ar fi fost poate imposibil să se rezolve acest conflict așa de repede și de neted.

Aplanarea conflictului franco-italian este

o victorie a curentului de simpatie ce există în Franța pentru Italia. Francezii au iertat italienilor, cari sunt surescitați din cauza războiului, greșelile comise, au iertat insulta, mai mult involuntară, adusă drapelului roșu-alb-albastru și au întins Italiei mâna păcii.

Regretul ce l-am simțit la izbucnirea conflictului a fost mare, dar tot așa de mare ne este satisfacțiunea că aceste incidente n'au avut urmări mai dăunătoare prieteniei dintre Franța și Italia.

Adversarele acestor neamuri, în primul loc Germania și Austro-Ungaria, se bucurau de această ceartă și ar fi fost vesele să vadă pe francezii și pe italienii încăerându-se. De aceea presa berlineză și cea vieneză s'au grăbit să anunțe că Franța va pedepsi cu mâna armată pe italieni. Dar această bucurie a dușmanilor seculari ai Franței și Italiei a fost pe cât de scurtă pe atât de zadarnică. Cele două state amice au rezistat la încercarea la care au fost puse ele și prietenia și alianța lor.

O observațiune asupra atitudinii Italiei: deși această atitudine n'a fost întemeiată pe dreptate, ea a dovedit un lucru: energia admirabilă cu care tânărul stat italian știe să-și apere interesele.

Chestia S. Bocu

D. S. Bocu nu a putut nici până în ziua de azi să infirme absolut nici una din acuzele cuprinse în cele 14 întrebări din numerii noștri 12 și 13.

În numărul 12 al „Tribunei” d. Sever Bocu zicea: „Am supus toate actele vieții mele private și publice unui juriu de onoare, care s'a întrunit în ziua de 29 aprilie 1910 sub președinția d-lui Andrei Bărganu, președintele Asociațiunii și acest juriu, înaintea căruia am avut de acuzator pe d. dr. Ioan Suciu, mi-a dat calificatiunea deplină a onoarei și corectității mele personale”.

Am susținut, că d. S. Bocu minte, când afirmă lucrul acesta, căci juriul de onoare despre care vorbește d. S. Bocu, niciodată nu s'a ocupat cu nici una din actele vieții private și publice a dlui Sever Bocu și nici nu s'a dat d-lui Sever Bocu cvalificatiunea, nici deplină, nici nedeplină, a onoarei și corectității sale personale.

Am provocat pe d. S. Bocu să dovedească contrarul prin publicarea protocolului despre pertractările juriului de sub întrebare.

D. S. Bocu nu publică însă protocolul acesta, ci caută să apară publicului ca fiind fără pată prin provocare la faptul d-lui V. Goldiș, când acesta în preajma alegerilor din 1910 a încercat — fără succes — să scoată curat pe d. Bocu. D. Sever Bocu însă și în cazul acesta dovedește o uimitoare lipsă de inteligență. Insuș reproduce cuvintele d-lui Goldiș, că dânsul „în interesul solidarității naționale” a voit să se treacă la ordinea zilei peste chestia moralității d-lui S. Bocu. Căci d. Goldiș știa prea bine, că neacceptarea lui S. Bocu în șirul candidaților de deputați naționali va fi începutul infamei revolte, care s'a și început imediat după respingerea d-lui Bocu, prin dd. dr. Vaida și dr. Vlad.

D. S. Bocu deci să nu ceară atestat despre moralitatea sa dela d. V. Goldiș, ci să infirme rând pe rând acuzele factice, ce

i-se aduc în cele 14 întrebări și să publice protocolul juriului.

După ce d. S. Bocu n'a făcut nici una, nici alta, noi am putea termina toată afacerea constatând, că d. S. Bocu n'a putut se infirme acuzele acestea și că prin urmare publicul cetitor trebuie să tragă în-suși concluziunea singură posibilă din cele constatate.

Noi însă dorim să-i oferim d-lui Bocu putința de a se limpezi definitiv și hotărât. *Li oferim instituirea unui juriu, în care noi să numim doi membri și dânsul alți doi, cari apoi își vor alege un președinte.* Noi vom supune deliberării acestui juriu dosarul, ce îl avem despre moralitatea publică și privată a d-lui S. Bocu și declarăm aci, că vom accepta necondiționat hotărârea juriului. Așteptăm răspunsul d-lui S. Bocu.

Cavalerii!

„Mult ați suferit treceți în împărăția dreptății“.
Redactorii „Tribunei“
despre ei înșiși

A fost un timp — sunt mai multe secole de atunci — când societatea europeană, împărțită într-o înfinitate de stăpâniri, se sâbtea în cea mai cumplită anarhie.

Nici o putere publică nu exista pentru a constitui un echilibru, asigurând o anumită ordine în această nesfârșită mulțime de forțe, ale căror relații se sprijiniau numai pe puterea brută.

Regalitatea și Imperiul, aduse la o umbră, tânjiau în haosul social fiind zilnic nesocotite. Singură biserica, sălbatică și ea de obiceiurile timpului, reprezintă, prin organizația ei, vechia unitate romană constituind un element ideal în mijlocul barbariei; dar puterea ei era mai mult platonice. — Astfel, în acest haos, individul lipsit de ori-ce sprijin legal, era lăsat pradă diverselor puteri care se luptau între ele sub cea mai desăvârșită stăpânire a bunului plac și a arbitrarului celui mai desfrănat.

Dar în mijlocul acestui haos și a acestui dezastru al legalității, omenirea nu perduse simțul ei de ordine și de dreptate. Există în sufletul omului un instinct de dreptate socială, o nevoie imperioasă de justiție care cu ori-ce preț trebuie să derive într-o instituție care să o servească.

Căci nu s'a văzut societate omenească să poată trăi fără speranța în dreptate.

Dreptatea poate fi mai mare sau mai mică într-o anumită epocă, dar speranța în dreptate nu poate să dispară nici odată...

*

Ei bine, din această sete și din această nevoie imperioasă pentru dreptate și ideal se nascu cavalerismul.

Instituție cu origini ce se pierd în obiceiurile barbarilor germanici, sub presiunea nevoilor și sub ocrotirea bisericești, ea a devenit o asociație a elitei morale și vitejești a omenirii de atunci în serviciul unui ideal moral.

În societatea ajunsa pradă anarhiei morale și materiale, cavaleria reprezintă o necesitate de ordine, un factor de distragere a instinctului războinic al timpului dela preocupări de materialism brutal, spre scopuri ideale.

Preocupările cavalerului așa cum se definesc mai târziu sunt apărarea celor oprimați, ocrotirea văduvii și a orfanului, răzbu-narea celor nedreptați. Idealul lui era serviciul dreptății și al credinței.

Cavalerul trebuia să fie om nepătat, bun creștin, credincios devotat al crucii, brav și loial.

Cavalerul nu se năștea, se făcea.

Cavaler putea deveni și un nenobil, nu orice nobil însă era un cavaler.

Spre a deveni cavaler se cerea o lungă pregătire și încercări aspre.

Când după toate încercările un cavaler mai bătrân încingea celui tânăr după tradiționala acoladă în numele arhanghelului Mihail și al Sf. George sabia, îi spunea: fii viteaz, credincios și loial.

Aceasta a fost instituția cavaleriei.

Astfel au fost aceia care și astăzi ispitesc sufletele noastre luminând barbaria întunecată a evului mediu cu epopea blândă și eroică totodată a idealității lor.

Pentru onoare și credință.

Pentru Dumnezeu și doamnă.

Pentru văduvă și orfan.

Cu vitejie, cu loialitate, fără nici o prihană a cinstei lor.

Astfel au fost aceia care au clădit epopea sumbră a cruciadelor și a luptelor cu păgânii.

*

Dar! astăzi cât de mult s'au „primenit“ lucrurile. O, voi suflete eroice, cavaleri fără de prihană care pentru dreptatea văduvelor și a orfanilor, pentru triumful onoarei și al credinței, a-ți risipit cu nemiluita atâtea sânge eroic.

Tu Richarde inimă de leu, Tu Tancrede, tu Godefroy de Bouillon, voi toți, umbre glorioase, care cu prestigiul vostru a-ți salvat onoarea veacului de mijloc, cât de mult s'au schimbat lucrurile astăzi.

Totul, totul s'a premenit.

O tempora, o mores.

Goana nemiluită a progresului a modernizat și cavaleria.

De acum d. Bocu și Sciopu sunt urmașii voștri în lume.

De sigur s'a mișcat din loc, a tresălit de bucurie acolo unde se odihnește de atâtea sute de ani, cenușa ta Bayarde cavaler fără teamă și prihană, când ai auzit de aceste achiziții ale ordinului vostru.

Iată-i:

Timp de peste un an au dus în coloanele unui organ de cea mai dubioasă speță, cea mai infamă campanie.

Vorbiau de primenirea ideilor, prin primenirea oamenilor. Nu aveau nici idei de spus, în locul celor de azi, nici oameni mai buni de pus în locul celor de azi.

Voiau însă desființarea partidului.

Pentru aceasta, cu o artă pe care au dus-o la perfecțiune, s'au folosit de cel mai infernal mijloc: de a combate ideile fără a preciza nici o idee, de a ponegi persoanele fără a preciza nici un fapt împotriva persoanelor...

„Primenirea ideilor prin primenirea persoanelor“.

Când au fost somați să se astâmpere s'au provocat la cetitorii lor.

Când la rândul lor au fost luați în cercetare mai de aproape, au început să urle.

Când li-s'a rupt masca de pe obraz spre a vedea cine sunt acești primenitori, au început să amenințe.

Nu le mai ajunge acum opinia publică, cetitorii lor, nu mai pot să constituie o autoritate...

Ei mănuesc un organ public. Pot prin urmare, oricând, să lămurească dreptatea lor,

să obție un verdict de condamnare a celor cari — zic dânsii — îi lovesc pe nedrept.

Pentru idealul nostru național, zic ei, au jertfit „toate plăcerile acestei lumi“.

Deci la gloria ta se provoacă mândrii cavaleri ai „Tribunei“, cruciații primenirii, nobilii de Lipova și München.

Ce zici tu umbră glorioasă, cavaler fără prihană și teama Bayarde, de noile achizițiuni?

Noi avem o părere, e drept, că nu e primenită, ea era în vigoare încă pe vremea voastră printre oamenii cinstiți.

Că din găinari cavaleri nu se poate face, un găinar poate spera cel mult la gloria de bandit.

Până atunci noi ținem să-i încunoștițăm pe cavalerii „Tribunei“, că chiar și această înaintare în cariera, prezintă dificultăți și mai ales pentru patronii lor. Căci în toate timpurile unui om cinstit i-a fost silă să se bage cu umul care nu e de pânura lui.

Dacă deci, ambiția de înaintare îi va aduce în atingere cu noi, îi vom pune la respect pentru că omul e dator să se apere, dar răspunzători alții vor fi făcuți și îi asigurăm că **aceia** nu vor scăpa de răspundere.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Transport: 694 abonamente, 2763 cor.

Au mai dăruit următorii:

182. Dr. Aurel Grozda 25 abonamente 100 coroane.
183. Liga culturală, secția București 100 abon. 400 cor.
184. D. dr. Petru Barbu, Caransebeș, 2 abon. 8 cor.
185. D. Dimitrie Beuca, Caransebeș, 1 abon. 4 cor.
186. D. Ioan Imbroane, Caransebeș, 1 abon. 4 cor.
187. N. N. Caransebeș, 5 abonamente 20 coroane.
188. D. dr. Alexandru Morariu, Caransebeș, 5 abonamente 20 cor.
189. D. Isidor Tătariu, Caransebeș, 1 abon. 4 cor.
190. D-ra Elenuța Tătariu, Caransebeș, 1 ab. 4 cor.
191. D. Iefta Biju, Caransebeș, 2 abonamente 8 cor.
192. D. dr. Aurel Iorga, Caransebeș, 5 abon. 20 cor.
193. D. Ioan Faur, Caransebeș, 1 abonament 4 cor.
194. D. E. Barbu și R. Rădoi, Caransebeș 1 ab. 4 cor.
195. D. dr. Gava, Caransebeș, 1 abonament 4 cor.
196. D. Lukács, Caransebeș, 1 abonament 4 coroane.
197. D. R. Lichtneckert, Caransebeș, 1 abon. 4 cor.
198. D. I. Socaciu, Caransebeș, 1 abonament 4 cor.
199. D. Andreiu Ghidiu, Caransebeș, 2 abon. 8 cor.
200. D. dr. Gheorghe Dragomir, Caransebeș, 2 abon. 8 cor.
201. D. dr. G. Labonțiu, Caransebeș, 2 abon. 8 cor.
202. D. dr. G. Dragu, Teregova, 2 abon. 8 coroane.
203. D. Ioan Bogoieviciu, Teregova, 1 abon. 4 cor.
204. D. Gheorghe Tătucu, Iablanța, 2 abon. 8 cor.
205. D. Aurel Spătan, Sacul, 1 abonament 4 coroane.
206. D. Ioan Popovici, Iaz, 2 abonamente 8 coroane.
207. D. Martin Vernichescu, Vărciorova, 1 ab. 4 cor.
208. D. Ioan Șușoiu, Caransebeș, 1 abonament 4 cor.

209. „Se
ransebeș. 5 a
210. D. c
3 abon. 12 c
Eugenia dr. P
211. „Co
c. va. com. Hu
212. „Ur
Total: c

„Să păstrăm“

Acesta e grupării prim Strigăt suprem il scoate în moarte.

„Să păstrăm norocitele victoriele din urmă nește sărmanice li este caru

„In nici un versar“.

Lăsăm aceasta declara de comentariu lor.

Dar să an partidul ducători ai l

Tema o prin primenii Scopul

tru a înlătur demersuri tr

Acest s ideie a acelor

2. Prin aduse frunta

3 Prin nele „Tribun

Totuș indoi văzând vorbește de

intransigențe Cum s

mult dela po de mizerabil

Atunci naționalistă

Ecce h ori și-ce.

Dar a sitate a une după cele

nem de bu prin primen

Persoa Dar u

nală ne imp pretind să l

Ei bin Vedem că a

Că as care oftează

dânsii, per de justiție,

despotismul blică, sunt dare națio

Cine unui neam,

Exam să satisfacă conservării

MOBIL

: SZI Marosvás

Litere - Arte - Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

— Urmare —

Academia stabilește să se scrie: brazdă (cu z înaintea lui d), buzdugan, gazdă, dar în același timp admite — fără nici un motiv* — și scrierea cu s (înaintea lui d) în cuvintele: desbăra nădrăvan, sdrângăni, sdravăn, sdreanță, sdrobi. Încecați să cetiți odată cuvintele sdravăn, sdreanță, sdrobi cu s, nu cu z, și vi se va părea că nu auziți adevăratele cuvinte ale noastre: Zdravăn, zdreanță (ian lungiți puțin pe z!), zdrobi.

La cuvântul *desdanna* se adaugă următoarea paranteză: „Peste tot des-, când partea a doua a compunerii începe cu *consoană*; deci: „desgheță, desgust etc.“. Când ni se dă o astfel de regulă, se are în vedere poziția cuvintelor, deci originea lor; și atunci, cu toate că Academia „a părăsit cu totul principiul etimologiei“, ea dovedește totuși, că se orientează după anumite rămășițe ori mărunțișuri etimologice și, ceace este și mai greșit, se orientează mai mult după vază decât după auz, care, auzul, este doar adevăratul criteriu în chestiuni de limbă.

O asemenea inconsecvență găsim și în scrierea lui s înaintea sunetelor b și g. (Să se bage bine de seamă: eu nu zic că ar fi o greșeală să scrii înaintea lui b, d, g: s și nu z; nici dacă ai scrie pretutindenea z și nu s ci așa zice, că s'a stabilit o regulă ortografică. Dar a scrie odată s, iar altădată z și a mai ticlui încă alte reguli pentru a motiva la aparență lipsa unei reguli aceasta însemnează, nu greșeală, ci inconsecvență ortografică, care dovedește până la evidentă că ortografia, când admite o astfel de inconsecvență, nu este nici „rațională“, nici „destul de simplă“, nici „cu norme bine fixate“.

Se scrie izbândă, cu z, însă rășbat cu s, și așa mai departe: când cu s, când cu z, izbăvi, dar răzbi, izbi — sbărci —, desbăr, izbučni — izbuti, — năsbutie — răsboia, etc. Cu aceeași inconsecvență: izgoni, guzgan, însă răzgăia, șgăi, — și în „Dicționarul“ d-lui Șt. Pop șgardă, șgură (răzgăia, zgăi, șgardă, șgură).

Asemenea: izvod, izvor, ca și Izrail, deci cu z înaintea lui v; căci înaintea lui f avem s; ca în cuvintele sfânt (astfel deosebindu-l și în scris de verbul zvânt), Treisfetite, desfățez etc. Însă se scrie — iarăș inconsecvent — cu s cuvinte ca acestea: asvârlă, svon, svântă, la Pop: svăpăiat, svărcolire.

Se admite scrierea diftongului ia, în două feluri: și cu i, și cu e, deci ia, ea. Inconsecvența aceasta se învederează în deosebi la cuvântul dumniata, scris așa, cu i, la pag. 15, col. 3, rând 3 de jos, iar pe pag. 16, col. 1, rând 2 de sus, același cuvânt este scris cu e, dumneata. Scrierea ea nu este o greșală de tipar, fiindcă găsim acest diftong scris tot așa încă, în următoarele cuvinte: măeastră, nuea, vieța, croeală, creeeză, (diftongul e la începutul unei silabe), și în umplea, priveghea, (unde diftongul însă nu e la începutul silabei). Prin urmare nici aici nu găsim „norma bine fixată“.

Găsim ce-i drept două reguli luate din vânt. La cuvântul căese se adaugă căească și în paranteză „Tot așa: grăesc, — grăească, voesc, — voească etc.“. Iar paranteza cuvântului croeală hotărăște: „Tot așa toate formele derivate cu acest sufix“. Dar atunci ne întrebăm: este permis să nu stabilești un principiu ortografic cu privire la scrierea unui diftong, numai pentruca să stabilești cum să se scrie un anumit sufix (—eală) și terminațiunea persoanei a treia din singularul prezintului conjunctiv (ească) al verbelor în —i, dacă ai „primit scrierea întemeiată pe principiul fonetic“?

*) decât poate unul etimologie; deși în introducere (pag. 4) se zice, că Academia, „a părăsit cu totul principiul etimologiei“.

Căci — făcând analiza fonetică a acestei inconsecvențe ortografice — nu știu dacă se va găsi cineva, care să poată face deosebire între diftongul ea din cuvântul (silabizat) croeală și diftongul ia din cuvântul (silabizat) po-ia-nă, ori cră-ia-să, ori po-ia-tă, pe cari Academia le scrie însă cu ia, nu cu ea.

Astfel găsim scrise: cheltueală — cheia, cucuivaia; așjiderea, gălbează — femeia, cucuivaia, foaia, întemeia, întemeiază. Fixăm îndeosebi: crează (cu e) și întemeiază (cu i), deși ni-se pare că este întocmai și aceeași terminațiune, scrisă odată cu i, altădată cu e, pentruca omul să nu poată nicidecum găsi „norma bine fixată“.

Exemplele se mai pot înmulți cu încă câteva găsite în „Dicționarul“ d-lui Șt. Pop. Le-am ales anume așa, ca să bată la ochi inconsecvența ortografică, mai ales dacă cetitorul va silabiza cele două cuvinte despărțite printr-o linioară: roia—roescă (de ce cu e în roească, când nu faci altceva, decât adaugi —scă la cuvântul roia, scris cu i?) tăvălia—tăvălească, tănuia—tănuiească, vieța—vieți (de ce nu se scrie vieți, când se rostește doar vi-ieiți?), horecâia—horecăeală, huiduia—huidueală, părăsia—părăească, grăia—grăească, dărdăia—dărdăeală, adăncia—adănească, altoesc—altoească.

Revenim la cuvântul căese. Îl silabizăm și găsim că se aude: că-lesc, cu diftongul ie la începutul silabei a doua. Se scrie tot așa grăesc, voesc, Pop: altoesc. Dacă mai găsim scris în „Dicționarul“: tăgădueli (nu tăgădueli), iar în „Regule“: cutreeră, treeră, vuet, epopee, idee, atunci din aceste exemple s-ar putea formula norma următoare: diftongul ie (căci se rostește: treiera, vuiet, epopee, idee) se scrie la începutul silabei numai cu e. Așa se scria mai înainte și fiecare ținecă de această regulă ortografică, care însă nu corespunde fonetică. Să vedem, dacă ea este și astăzi o normă ori numai o... inconsecvență.

Deschidem la glosar și cetim: ied, ieftin, iepure, iertă etc. Și în cuvintele acestea diftongul ie este la începutul silabei, dar cum vedeți este scris cu ie nu cu simplul e. Dar aici poate s'a avut în vedere o normă specială: când diftongul începe un cuvânt, să se scrie ie, nu e. Numai cât atunci din nou ne vom pune întrebarea, dacă e iertat să formulăm reguli speciale într'un sistem de ortografie fonetică, când nu e de loc lipsă de astfel de reguli speciale?

Avem însă și o dovadă hotăritoare, că Academia impune scrierea diftongului ie cu i, în cuvântul iie (silabizat: i—ie), care se scria până acum ie și se poate scrie și astăzi așa. Și ca să învederăm mai bine inconsecvența și în punctul acesta, așezăm în paralelă: Pop: indoelnic — grămăjuie, gutuie, horecăesc — frigăruie, vâlvație, ghemuesc — întemeiez, roesc — tămăiez; grăesc — voie, voievod, fluier, tăiere, băieței etc. „Regule“: aer (în glosar nu există și aer, ca să credem, că unul ar putea fi aerul bisericesc) — caier, aieva; idee — cheie, epopee — baie, clăie, tămăie; vuet — văieta (și, după analogie, ar fi și vaiet, cu toate că nu este în glosar); căesc — ciocoiesc și celelalte multe: creier, boier, buiestru, greier, fluier (toate având diftongul ie la începutul unei silabe, dar în corpul cuvântului). O clasică dovadă de inconsecvență găsim însă în scrierea cuvintelor treera (silabizat și rostit: tre-ie-ră) și văiera (silabizat: vâ-ie-ră). De ce în treera fără i, iar în văiera cu i? Este ortografia aceasta „rațională și cu norme bine fixate“, cum o crede d. Șt. Pop în prefața Dicționarului său ortografic?

La pagina 5 a „Regulelor“ se zice: „Nu se scrie equație (cu qu) ci ecvație sau ecnație“ (cu — ev — sau — cu —). Ar fi trebuit să se fixeze și următoarea normă: se va scrie gv sau gu. Căci în glosar găsim admise amândouă formele: sanguin și sangvin liguist-lingvist. Este însă consecvență, când se scrie (pag. 15) consecvent și con-

209. „Sebeșana“, inst. de credit și econ., Caransebeș. 5 abon. 20 cor.
210. D. dr. Augustin Pinteș, avocat, Crasna, 3 abon. 12 cor., în loc de anunț de căsătorie cu Eugenia dr. Pinteș, născută Schill.
211. „Composesoratul foștilor iobagi“ din Buc. va, com. Hunedoarei 5 ab. 20 cor.
212. „Un necunoscut“ 2 ab. 8 cor.
Total: 879 abonamente, 3503 cor.

„Să păstrăm discuția principiară“

Acesta este cel mai nou strigăt de durere al grupării primenitoare de sub conducerea d-lui Bocu. Strigăt suprem, strigăt de disperare, pe care banda îl scoate în zvârcolile agoniei izbită fiind de moarte.

„Să păstrăm discuția principiară“, strigă nenorocitele victime ale „nenorocitei primeniri“ în cele din urmă ceasuri ale baracii lor, care troznește sărmana, afirmând în același timp cu curajul, ce li este caracteristic:

„In „Tribuna“ nu s'a publicat până acum nici un atac personal împotriva nici unui adversar.“ („Tribuna“ nr. 13).

Lăsăm cititorilor să judece cum se cuvine această declarație, pe care noi o reproducem fără de comentariu, având deplină încredere în memoria lor.

Dar să discutăm chestia de principiu. De un an partidul este atacat în cei mai străluciți conducători ai lui, săpându-se temelii existenței sale.

Tema acestei campanii este primenirea ideilor prin primenirea persoanelor.

Scopul ei îl știm: Desființarea partidului pentru a înlătura orice piedici în ceasul unor eventuale demersuri trădătoare.

Acest scop l-am dovedit prin: 1. lipsa de orice ideie a acelora, care pretind a veni cu idei noi.

2. Prin lipsa de orice temei a acuzațiilor aduse fruntașilor partidului.

3. Prin articole de cuprins dubios din coloanele „Tribunei“.

Totuși o parte dintre cititori se pot îndoi văzând în alte articole alelor, mai ales când se vorbește de fruntași, exigența celei mai aspre intransigențe naționale.

Cum se poate, că omul care cere atâta de mult dela patriotismul altuia să fie el însuși atât de miserabil.

Atunci un principiu de elementară conservare naționalistă cere ca să arăți pe om.

Ecce homo!... Iată omul. El e capabil de ori și-ce.

Dar admitând că nu ar exista aceasta necesitate a unei logice nemiloase și, luându-ne numai după cele ce spun primenitorii care, presupunem de bună credință, cer primenirea ideilor prin primenirea persoanelor.

Persoanele de astăzi le știm cine sunt.

Dar un elementar simț de prevedere națională ne impune să știm cine sunt persoanele care pretind să le înlocuiască.

Ei bine, ne-am uitat de aproape și ce vedem? Vedem că aceste persoane sunt capabile de ori și ce.

Că asemenea persoane capabile de ori și ce, care oftează după epoca de banditism care, zic dînșii, permitea să ataci pe celalalt fără teamă de justiție, să faci pe primenitor, mai bine zis pe despotul celuilalt, fără a fi înfierat de opinia publică, sunt capabile să comită și o acțiune de trădare națională, cine se mai îndoiește?

Cine poate încredința interesele superioare ale unui neam, unor asemenea persoane.

Examinându-le de aproape nu am făcut decât să satisfacem un principiu, cel mai înalt, acela al conservării naționale.

MOBILE solide, frumoase și ieftine poți procura numai dela fabrica de mobile a lui

: SZÉKELY ÉS RÉTI :
Marosvásárhely, Piața Széchenyi Nr. 47.

Dovada că lucrurile noastre sunt bune și ieftine, este, că cercul clientelei noastre, crește pe zi ce merge. Dispunem de un asortiment mare în mobile pentru mirese.

Mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și pentru domnișii gargonii.

Prețuri extraordinar de ieftine!

Garnituri engleze de piele.

Persoanelor acreditabile se vinde și în rate. La cereri din provincie ne prezentăm în persoană cu bogatele noastre colecții de mustre.

Telefon nr. 214.

secuent elocuent-elocvent; euestru-ecvestru; ecuator-ecvator; dar dacă vrei să fii consecvent, trebuie să adaugi la pag. 20 lângă cuvântul relievie și forma relievie, care, poate fiindcă ar avea o prea bizară înfățișare, a fost eliminată din glosar. În orice caz și aceasta este o inconsecvență, deși numai una neînsemnată; ea își are explicarea în sistemul ortografic, care, cum se dovedește și prin dubletul acesta ortografic, încă nu „a părăsit cu totul principiul etimologiei”.

În „Regule” se scrie pluralul substantivului copie așa: copii (cu accent grav pe o), însă pluralul substantivului copil se scrie copii (fără accent; cel articulat: copiii, cu trei i). Ca să înțelegem, de ce nu se scrie și copii cu accent, și anume pe i, trebuie să cetim la pagina 10 regula despre accentuare, care zice: „Se însemnează cu accent grav () vocala care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn.” Formularea aceasta, lipsită de precizie — căci nu a fixat regula, cum trebuia, numai pentru cuvintele de mai multe silabe, a deschis zăgăzurile tuturor accentelor de pe lume, încât astăzi fiecare pagină tipărită românește, în care autorul ține să urmeze ortografia Academiei, băjbăie de accente grave, de-ți iau vederea.

Așadar se face deosebire în scris: copii — copii. La pagina 11. găsim: dormi, auzi, dar nu găsim nicăieri omografele lor: dórmi și aúzi (cu accentul pe o și u). Însă: dacă mă folosesc eu odată de accent ca de un mijloc de-a deosebi în scris un cuvânt de celălalt, cari altcum s'ar scrie în acelaș fel, atunci ar fi consecvent, dacă aș scrie fiecare din aceste omografe cu accent. Aș scrie deci: cōpii — copii (dacă cineva s'ar provoca la regula de accentuare, atunci l-aș întreba și eu: Care din cei doi i dela sfârșitul cuvântului copii este accentuat și care nu? Înțeleg, dacă se rostește cuvântul. Și în cazul că mi-ar putea da răspuns la întrebarea aceasta (este un singur i, lung), aș renunța la accentul pe i). Și consecvent: dōrmi — dormi; aúzi — auzi etc.

Va urma.

Să curățim viața publică

Banda primenitorilor certați cu justiția și cu morala, ajunsă acum la ceasul disperării, se svârcolește de moarte.

Dupăce își arată regretul că n'a putut surprinde „la drumul mare” pe d. Goldiș, directorul ziarului nostru, „cavalerii medievali” se scandalizează că avem noi pretenția să curățim viața noastră publică de asemenea existențe.

Apoi uitând cu desăvârșire: unul de cele 14 întrebări, iar celălalt de sentința tribunalului din München, jurmează la adresa dlui Goldiș:

„El care îndrăznește sub scutul lui Hăl-măgian, să atenteze la viața oamenilor cinstiți, pe care vrea el să-i „selecționeze”, s'a examinat pe sine vre-odată, ca să vadă ce infecție morală e?”

Și mai departe, cu acelaș cinism, care mărturisim nu se întâlnește decât la recidiviști:

„Dar omul care n'are aceasta îndrăzneală, are totuși curajul mișelesc de a încerca să murdărească viața altora, cari au avut bărbăția conștiinții lor curate, nu-i așa?”

Trecem peste „conștiința curată”. Suntem siguri că dd. Bocu și Sceopol înșiși nu țin la ea, decât așa de ochii lumii.

„Omul lipsit de obraz, căruia numai în campania asta, i-s'au adus cele mai grave in-

sulte și nu calomnii, ci fapte, pentru care azi și totdeauna îi stăm la dispoziție, de ce n'a îndrăsnit nici să facă proces nici să ceară vre-odată reparație cavalească cuiva?”

Da, insulte foarte multe și calomnii asemenea. Cât privește de fapte, noi știm două și cu foarte mare osteneală le-am putut reduce la valoarea lor de calomnii. E chestia cu „minciuna conștientă”, prima calomnie pe care am spulberat-o printr'o scrisoare a lui Apponyi și apoi prin însăși rândurile asesorului consistorial, cu cari organul clandestin se lauda înainte de a le cunoaște. A doua calomnie e aceea cu invinuirea că d. Goldiș ar fi plătit pe d. Cehan ca dlui să ne stea în ajutor să *nimicim*, cică, pe d. Bocu, cunoscutul director al „Tribunei”, vizat de cele 14 întrebări.

Am dovedit atunci cetitorilor că Vernescu a cerut dlui Cehan o scrisoare mincinoasă, că pe urmă vine totuși cu o carte postală după ce d. Bocu, confidentul lui, ne poftea prin „Tribuna” să avem „puținică răbdare”. Am cerut expertiză chimică, d. Bocu a făcut-o numai pe cea grafologică, singur cu expertul grafolog. Am cerut-o apoi, în repetite rânduri, pe cea chimică; d. Bocu tace ca peștele.

În numărul nostru de azi d. Cehan, în sfârșit, cere darea în judecată a dlui Bocu, pentru complicitate în falsificare cu eroul celălalt dela București, cu celălalt șoric național.

Dar chiar dacă, să zicem, ar putea fi vorba de reparație cavalească, d. Goldiș n'ar avea cui să o ceară, fiindcă cei indicați dintre „valorile” „Tribunei” sunt aspru certați de justiție și de morala publică.

Cât privește însă de „pândă”, care, mărturisim, nu ne intimidează de loc, mai avem de adăogat, că dacă cumva banda ar avea curajul să atace „la drumul mare” pe d. Goldiș, ori pe alt membru al redacției noastre, va avea loc o „primenire” demnă de vremile acestea — și nu ne vom mărgini numai la desperații care atacă, ci ea va atinge neapărat pe vinovații cei bătrâni, lihniți și ei, neputincioșii și uscații de suflet, după o fărâma de rol în viața noastră publică; va atinge și pe ceice patronează banditismele de stradă!

Scrisoare din Cernăuți

26 ianuarie 1912.

Moartea unui bărbat distins dr. Miron Calinescu. — Din politica românilor bucovineni. — Gruparea „Clubului Național Român”.

Pe prima pagină din anul acesta trebuie să însemnăm pătrunși de durere cu litere mascate trecerea la cele eterne a unuia dintre cei mai aleși bărbați ai neamului nostru, dr. Miron Calinescu, arhimandrit-mitrofor. Cine a fost acest brav fiu al neamului său, care a răposat în vârstă de 75 ani după ce și-a făcut cu conștiință datoria ca bărbat bisericesc și naționalist înflăcărat a arătat-o flămurile negre arborate în mai multe părți ale orașului și mulțimea de persoane distinse, care a însoțit pe decedatul la locul veciniceii odihni. Din colțurile cele mai îndepărtate ale Bucovinei au sosit preoți să-și i-a rămas bun dela bărbatul stimat și iubit de dânșii.

Dr. Miron Calinescu în calitate de locțiitor al mitropolitului a înfruntat cu sânge rece atacurile nemotivate ale rutenilor asupra bisericii noastre. Prin moartea sa rutenii se cred ajunși la putere și un vis de mult așteptat li-se pare împlinit. Ei năzuiesc la demnitatea, pe care a avut-o decedatul. Va fi mare și crâncenă luptă în privința asta.

Din convorbirile avute cu bărbați competenți n'am putut primi până acum lămuriri precise.

Un deosebit rol a jucat înaltul demnitar și în viața noastră culturală și națională. Nu e societate mai însemnată în țerișoara noastră, în care numele său să nu fi figurat ca membru fondator, onorar etc. Totdeauna și pentru toți avea glasul său blajin de spus ceva.

În veci fie iertatul a fost distins cu cele mai înalte onoruri din partea împărăției noastre și chiar și a regelui din România.

Cortejul funebru a fost condus de însuși Ex. Sa mitropolitul împreună cu 16 preoți și 4 diaconi.

În catedrală a rostit deputatul preotesc un discurs fulminant, în care a relevat activitatea repositului pe terenul bisericesc timp de mai mult de 50 ani. La cimitir s'au ținut de asemenea orațiuni din partea delegaților mai multor societăți.

Dacă la moartea genului redeșteptării naționale din țara fagilor Aron Pumnul a scris pana neîntrecută a lui Eminescu:

Imbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină.

Cu cipru verde încinge antică fruntea ta... pot zice fără exagerare, că aceste cuvinte se potrivesc și pentru dr. Miron Calinescu, a cărui oseminte zac aci în glia rece. Dormi în pace suflet nobil, căci ai trăit pentru neamul tău.

Răsplata e și jalea Bucovinei, care ar putea afla expresia în cuvintele poetului... Te plânge Bucovina, te plânge 'n voce tare...

Prevedeam cu siguranță „că prin apariția ziarului „Viața Nouă” certele dintre români vor lua demersuri noi. Chiar articolul prim din numărul întâiu al acestui organ de publicitate a fost analizat și criticat aspru de către deputatul democrat Mihaiu Chisanovici. Cu cuvintele „Să ne regăsim” a apărut în „Foaia Poporului” un lung articol de deputatul Chisanovici, în care se vorbește pe lung despre felul de a face politică în tabăra apărăștilor de odinioară.

Deocamdată nu ne pronunțăm nici pe o parte. Nu voim să nedumerim pe frații din Ardeal prin cuvinte ușoare și păreri libere fără folos. Stăruința noastră e să dăm lucruri de activitate, cari ar putea interesa publicul mare. Cu trivialități nu se împodobesc scrisori, căci perdem deabinelea pe cetitorii indulgenți.

Un lucru îl spun însă fără teamă, că vrajba și ura ne duc pe povârnișul prăpastiei. Un neam tânăr e al nostru, amenințat din toate părțile are lipsă pentru dezvoltarea sa de forțe puternice, de solidaritate în sânul, de unire la muncă între bărbații chemați, ca să poată străbate pe calea grea, ce i-o pregătesc străinii.

Înainte de a scoate ziare, de a ținea conferințe de a forma cluburi și grupări, de a discreditate institute, de a trage în noroiul calomniilor bărbați cinstiți ar trebui politicienii noștri să țină în seamă aceste lucruri. De altfel peirea ta din tine, Israile! Oricât vom striga și vom scrie articole chilometrice la ziare, nu vom acoperi nimica, ci mai mult ne vom înjosi pe noi înșine.

În ședința din 18 l. c. a clubului conservator și naționalist (apărărist) s'a decis contopirea ambelor în „Clubul Naționalist Român”. Conducerea acestui club a fost încredințată deputaților: dr. Eus. Popovici, Nicu cav. de Flondor și dr. Ipolit Tarnavschi. Voiu mai scrie altădată și despre această grupare. Mai avem vreme.

Correspondent.

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătose eu preț ieftin.**

FISCHER MÓR

comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrassy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 ianuarie n. 1912

O declarație

In fața nemaipomenitei infamii, ce se scrie azi la adresa mea în „Tribuna“ sub titlul: „Să curățim viața publică“, prin aceasta dau dreptul și provoc pe oricine, astfel și pe toți redactorii, protectorii și aderenții „Tribunii“, ca să scruteze întreaga mea viață publică și privată și să dea publicității tot ce ar afla infamant în această viață.

Vasile Goldiș.

Mandatul dela Orăștie. Eri au început înaintea Curții de casație, desbaterile în chestia mandatului dela Orăștie, câștigat prin teroare și corupție de către jidanul *Farkas Wolfner-Pál*. Președintele curții de de dezbatere este *Emil Zăchar* iar raportor judecătorul *Simon Ardich*.

Pe român i-a reprezentat de astădată *d. dr. Aurel Vlad*, alesul lor. Jidanul *Farkas* este apărat de *dr. A. Tetelteni*.

Eri au fost citite câteva articole din „Libertatea“ și „Lupta“ și au fost ascultați câțiva martori care au confirmat cele cuprinse în petiția românilor.

Jidanul *Farkas Pál*, care făcuse o contrapetiție, și-a retras-o.

Desbaterea continuă.

Inmormântarea doamnei Hermina Maniu. La ora 10 și 15 m., după sosirea cu mare întârziere a trenului de Timișoara, s'au început în gara Lugoșului funeriile, oficiate de d. protopresbiter *dr. G. Popovici* cu mare asistență.

Cântările le-a executat corul Reuniunii de cântări sub dirigința dlui *Ioan Vidu*.

Din partea familiei de față ficea, d-na *Livia Vuia*, nepoatele cu soții *dr. V. Bontescu* și *Vasilon* și numeroase alte rudeni.

În corpore s'au prezentat la inmormântare comitetul parohial român gr. or., elevii și elevele dela școlile gr. or., corpul învățătoresc, reuniunea damelor române, reuniunea de cântări. În numele orașului și al comitetului parohial a condolat d. primar *dr. D. Florescu*, apoi măestrării cojocari și mult public. Convoiuil trece la cimiter unde a rostit panegericul *P. On. d. dr. G. Popovici*, în numele societății române din Lugoș a vorbit *dr. V. Branișce*, iar în numele corpului învățătoresc *d. G. Joandrea*.

Trecuse de ora 12 când s'au terminat funeriile.

Ooihnească în pace!

Rechemarea plenipotențiarului bulgar din Petersburg. În Petersburg se afirmă cu siguranță că ministrul plenipotențiar bulgar la Petersburg, generalul *Papricoff*, va fi rechemat din pricina cuvântării războinice ținută la Petersburg cu prilejul anului nou ortodox, cuvântare care a atins în mod neplăcut cercurile turcești. Ziarul „Novoje Vremia“ consideră demisia lui *Papricoff* ca inevitabilă.

Apropierea greco-bulgară. „Messenger d'Athene“ constată că între grecii și bulgarii din imperiul turcesc s'a întreprins o acțiune de apropiere. Ziarul își exprimă dorința ca această apropiere să se realizeze pentru ca grecii și bulgarii să lupte împreună contra turcilor.

Delăturarea Schismei greco-bulgare. Din cercurile bine informate din jural patriarhatului se vestește, că vizita reprezentantului Bulgariei la pa-

triarhat a avut scopul, ca pe lângă invitarea patriarhului cu ocaziunea serbărilor declarării moștenitorului de tron *Boriș*, de majorean, reprezentantul se enunțe patriarhului dorința regelui *Ferdinand*: delăturarea schismei și recunoașterea patriarhului de cap suprem al bisericii bulgare.

Patriarhul a reîntors vizita reprezentantului Bulgariei și cu ocaziunea aceasta i-a arătat acestuia copia propunerii, ce se va face în sinod.

Alte știri din Sofia desmint aceasta și afirmă că vizita reprezentantului *Sarafow* la patriarhul a fost din curtositate.

Primar al orașului Lugoș a fost ales sâmbătă seara cu 63 voturi contra 58 d. dr. *Dimitrie Florescu*, vice-primarul de până acum, față de contracandidatul, susținut de stăpânire, *Baltescu*. În jurul noului primar, un distins bărbat al neamului nostru, s'au grupat toți membrii români ai reprezentanței orașului, făcând astfel să triumfeze cauza românească.

Noul primar al Lugoșului, serie „Drapelul“, este obiectul celor mai sincere ovățiuni din toate părțile fără deosebire de naționalitate și confesiune. Șirul gratulațiilor și al gratulațiilor nu se mai sfârșeste.

Luni d. dr. *D. Florescu* a pus jurământul de primar în biroul vice-comitelui.

Noului primar îi dorim mulți ani în fruntea orașului Lugoș, iar pe românii lugoșeni, cari au dat nouă dovadă de solidaritate, îi felicităm cu căldură la succesul dobândit.

În atențiunea preoților și învățătorilor. Fiind încă de împărțit vre-o 300 din abonamentele darului nostru de anul nou pentru „Poporul Român“ rugăm stăruitor pe d-nii preoți și învățători din ținuturile *Maramureș, Bihor, Săcuimea și Sătmăru* să binevoiască a ne trimite adrese de ale sătenilor doritori de citit românesc și lipsit de mijloace.

În primul rând dorim să se aibă în vedere șetele bănuite de maghiarizare și lipsite de școală românească. *Nădăjduim, că apelul nostru va fi ascultat și că intelectualii satelor noastre amenințate de întunec și maghiarizare ne vor da adrese de ale celor îndreptății a se împărtași din darul „Poporului Român“.*

Humor englez. Croitorul satului primea dela popa numai lucrări mai mici, cărpituri, dar nici când vre-o comandă pentru un rând de haine sau vre-un palton.

Croitorul s'a plâns odată popei pentru aceasta, dar a primit răspunsul:

— „Dacă-mi trebuie o îmbrăminte nouă, mă duc la Londra, căci acolo se lucră foarte bine“.

În duminica următoare popa nevăzându-l pe croitor la biserică s'a dus la el acas și l-a întrebat:

— „De ce n'ai venit astăzi la biserică să-mi ascuți predică“.

— „N-am venit“ zise croitorul, pentru că dacă vreau să ascult o predică mă duc la Londra, căci acolo se țin predici foarte bune.

Un avocat din Arad suspendat. Camera advocațială din Arad i-a luat avocatului *dr. Koloman Fényes* dreptul la praxă pe timp de trei luni, pe motivul că numitul avocat a reținut pentru sine banii încuși pentru clienții săi. Avocatul a apelat dar senatul disciplinar al Curiei a respins apelata și a întărit sentința camerei advocațiale.

Isprăvile unui alienat. Rentierul *Stierer*, din *Straubingerstassa*, din *München*, în vârstă de 40 ani, trebuia să fie transportat de o trăsură a „Salvării“ la institutul psihiatric. Când salvarea sosi la locuința lui *Stierer*, acesta trase mai multe focuri de revolver asupra funcționarilor „Salvării“ și a polițiștilor cari îl însoțiau, rănind în mod grav pe un gardist. După aceea *Stierer* se baricadă în camera lui, trăgând de acolo mereu focuri de revolver. Asediul casei a durat până la orele 3, când *Stierer* s'a aruncat dela catul al 4-lea al casei jos în curte, rămânând grav rănit.

Perchiziții și arestări la Petersburg. În Petersburg s'au făcut în cursul nopții precedente 30 de perchiziții domiciliare, cu care prilej au au fost arestate 11 persoane. Poliția caută pe unii membri ai uniunii lucrătorilor și ai societății culturale.

Triumful administrativ al unui guvernator rus. — Guvernatorul provinciei *Genisecechi* din Rusia aziatică, este un om genial. Văzând furturile de vite ce se înmulțeau neconținut în regiunea de sub administrația sa, și văzând, că orice măsură de a prinde pe hoț este zadarnică, plictisit în cele din urmă, a adresat subordonaților săi următoarea circulară:

„Să fură. Cine fură? — hoții. De ce?“

— Pentru că proprietarii nu-și păzesc bine avutul. Așadar cine sunt adevărații culpabili? — Evident proprietarii. Legea ce face cu culpabili? — Li pedepsește. Așadar proprietarii sunt aceia cari trebuie pedepsiți“.

Zis și făcut. S'a dat proprietarilor ordin de a-și păzi mai bine averea. În caz când s'ar lăsa să mai fie furați, le va fi aplicat articolul 29 al statului. Judecătorilor de pace, cari pedepsește cu o anumită amendă pe aceia, cari au contravenit ordinului autorităților.

Astfel de aici înainte în sus menționata provincie lucrurile pot merge strună. Cel puțin oficial nu se vor mai înregistra hoții, căci cine va mai avea curajul să se plângă când știe, că-l așteaptă o nouă amendă.

Liga balcanică. *Carol M. Korne*, președinte al societății culturale „Liga balcanică“, ne informează, serie „Adevărul“, că, în curând, va apare ziarul „L'Echo des Balkans“, organul societății, prevăzut în statutele sale.

Pentru a ne lămurii asupra cercului de activitate al Ligei balcanice și al organului său, d. *Korne* ne trimite un extract din cuvântarea ținută de d-sa, membrilor ligei, la o întrunire recentă pe care ne facem o plăcere a o reproduce aci:

„Societatea noastră împlinește astăzi 2 ani și 4 luni dela constituirea sa. Sunt al treilea președinte al societății și constat cu plăcere că liga balcanică a făcut progrese serioase, și va duce o viață lungă și prosperă, căci este pusă pe baze sănătoase și urmărește un ideal frumos.“

Într'adevăr, mai mult decât oricând, scopul nostru, „înfrățirea popoarelor din Balcani“, este la ordinea zilei și ați văzut cum, în toate statele din Balcani, se agită chestiunea întemeierii unei confederațiuni balcanice.

România nu este geograficește un stat balcanic; însă noi socotim că este o chestiune vitală pentru România de a face parte dintr'o eventuală confederație balcanică și de a nu rămâne izolată și slabă, între colosul rus la nord, Austro-Ungaria cu Triplicea la vest și confederația balcanică la sud. Aceasta atât din punctul de vedere economic, cât și din punctul de vedere politic.

Trebuie să ne punem cât mai viguros pe lucru, pentru a căpăta cât mai mulți aderenți la modul nostru de a vedea, făcând atență și atrăgând de partea noastră opinia publică și conducătorii luminați ai acestei țări.

În primul rând, trebuie să facem să apară organul societății noastre, „L'Echo des Balkans“, apoi să facem conferințe în țară și în străinătate și să dăm tot felul de serbări, pentru crearea fondului nostru de propagandă, de burse, de premii și de ajutoare de tot felul.

Dela dv. depinde reușita noastră. Frecvențați în număr mare, societatea noastră, faceți noi aderenți printre rudele, prietenii și cunoscuții voștri și vom învinge toate greutățile și vom spulbera toate uneltirile dușmanilor noștri.

Mai ales dintre dumneavoastră, naturalizați sau nenaturalizați cari faceți parte din popoarele din balcani, trebuie să ne aduceți pe toți conționali voștri să ne dați tot concursul vostru, și să considerați societatea noastră ca casa voastră, unde voi sta de strajă, voi asculta toate păsurile voastre și-mi voi da toate silințele pentru a vă servi în orice împrejurări.

Așadar la muncă! pașnică și rodnică.“

Fostul vice-rege din Somali luptând contra italienilor. Acum câteva zile a dispărut din comitatul *Bihorului*, moșierul *Inger Soliman* fostul vice rege din Somali, care trăiește de mai mulți ani în Ungaria și se bucură de mare popularitate. Zilele acestea însă redacțiunile ziarelor din Oradea mare au primit din *Benghazi* o scrisoare din partea lui *Inger Soliman*, în care acesta spune că se

află în lagărul turcesc și că a și luat parte la mai multe mici lupte împotriva italienilor. Nimenea n'a știut că Inger Soliman avea intențiunea de a pleca la Tripolis și că se pregătea de luni de zile în acest scop. Nici măcar familia sa.

El și-a făcut testamentul la Budapesta lăsând ca moștenitor universal pe fiul său, în vârstă de 15 ani.

„In cazul când voi muri, fiul meu va trebui să se întoarcă din Bruxelles și să-și continue acasă educația sa de bun cetățean ungar, cu condiția însă ca să-și păstreze religia musulmană”.

Scene petrecute cu ocazia votării femeilor. În Losangelos fiind o alegere, prima, la care erau chemate femeile să-și exerciteze dreptul de vot se povestesc numeroase scene hazlii petrecute la localul de vot.

O damă de 92 de ani, Carolina Severans s'a prezentat printre primele, la vot.

— Aștept de cincizeci de ani, zise ea, ca să ajung la acest drept.

O menajeră se prezentă în grabă în poale de bucătărie. Voia cu orice preț să intre înainte.

Politiștii de serviciu, care ținea ordinea o invită politicoasă să se puie în rând cu celelalte și să-și aștepte rândul.

— Să aștept, dar pâinea mea e în cuptor și chiar de ar veni toți „Harriman”-ii și Alexandrii din lume (acesta era numele candidaților la alegere) nu aș primi să mi-se arză pâinea.

Astfel cu toate rugămintele tovarășelor ei ea a trebuit să plece.

În tot timpul votului nouăle cetățene au fost tratate cu multă galanterie.

Ajunse în sala de scrutinii, tatăl lua din brațele nevastei pe copilaș, pentru ca *cocoana* să poată străbate la vot.

Niciodată, zicea una din votante, bărbatul meu nu a fost atât de gentil.

Ahmed Riza, senator. *Postul președinte al Camerei otomane, Ahmed Riza, a fost numit senator printr-o iradea imperială. Ahmed Riza va fi președinte al Senatului. Sultantul i-a dăruit lui Ahmed Riza palatul în care acesta a locuit ca președinte al Camerei.*

Ciocnire de trenuri în România. Din Mărășești, în România, vine știrea, că un grav accident de cale ferată s'a întâmplat pe linia Pufestii-Adjud. Mașina cu Nr. 507 care se afla izolată pe linia depoului din gara Adjud a pornit singură fără conducător spre gara Pufestii. Pe drum mașina s'a întâlnit cu trenul de marfă Nr. 871 cu care s'a ciocnit. Mașina trenului și mai multe vagoane au deraiat. Ambele locomotive și 6 vagoane au fost sfărâmate. Șeful trenului de marfă și 2 frânari sunt grav răniți.

Șpioni germani condamnați în Rusia. Consiliul de războiu din Varșovia a condamnat pe un

căpitan german arestat în împrejurimile orașului sub bănuială de spionaj, la 3 ani închisoare, iar pe un agent comercial german, care fusese arestat lângă cetatea din Varșovia, la 2 ani închisoare corecțională.

Ciocnire de vapoare. Vaporul „Cleveland” aparținând societății Hamburg-America, s'a ciocnit ieri — după cum anunță o depeșă din Honolulu — la intrarea în acest port, cu crucișătorul american „Colorado”. Crucișătorul american a suferit grave avarii. Un tun, o cupolă și probabil și helicea crucișătorului au suferit stricăciuni. Ciocnirea a fost provocată de faptul că pilotul pe când voia să dirijeze în port vaporul „Cleveland”, a suferit un atac de apoplexie, și rămase imediat mort pe puntea de comandă. Vaporul „Cleveland” n'a suferit aproape nici o stricăciune. Vaporul german are un tonaj aproximativ de 17 mii tone iar cel american de 14.000.

Explozie într-un lagăr Militar. *Un cablogram primit din Guayanquil (Equador) anunță că o explozie întâmplată într-un lagăr militar, a făcut 60 de victime printre soldați, dintre cari o parte fură uciși și o parte grav răniți.*

Turburări greviste. Cinci sute de lucrători italieni de pe la fabricile din Dijdergingen au declarat grevă cerând mărirea salariilor. Lucrătorii germani nu s'au asociat grevei. Lucrătorii italieni luară o atitudine amenințătoare atât față de patroni cât și față de lucrătorii germani. Ei asediară cancelariile fabricii voind să atace pe lucrătorii negreviști. Jandarmeria n'a putut face nimic.

S'au adus pompierii, în fața cărora lucrătorii italieni infuriati au tras salve de focuri. Ordinea a fost apoi restabilită de armată. În timpul ciocnirii au fost omorâți doi lucrători italieni; trei lucrători germani au fost grav răniți.

Dizolvarea clubului italian din Fiume. Poliția din Fiume a dizolvat clubul italian din Fiume, pentru activitatea lui iredentistă, și a confiscat numeroase scri-ori. Două membri ai clubului au fost arestați.

Grav accident provocat de un automobil. Din Paris se comunică: O mare nenorocire s'a întâmplat în Anvers: Compania 2-a a regimentului 33 de infanterie făcea exerciții de marș; în momentul când soldații cărmuiră pe șosea, în apropiere de orașul Anvers, un automobil care venea cu mare viteză pe șosea, intră în rândurile soldaților, înainte ca aceștia să aibă timp să-l zărească și să se ferească. Zece soldați fură călcați de automobil; un căpitan fu asvârlit peste un indicator de kilometri și se alese cu o comotie cerebrală. Pasagerii

automobilului coborâră și soldații gravi răniți au fost transportați cu automobilul în oraș.

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai seurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care arfi lip de mașini agricole, motoare cu benzin ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad, (Borosbényi-tér)*. Sprijiniți pe Români!

Bibliografie

CĂRȚI:

— **Cum a iubit Eminescu**, pagini intime (amintiri, scrisori și poezii inedite) de *Octav Minar*. Biblioteca „Lumina” nr. 22—23. București 1912. Prețul 60 bani.

— **Dela manevre și alte schițe vesele de Henric Stahl**. Tipografia „Neamul românesc” Vălenii de munte — 1912. Prețul 150 lei.

— **Studii științifice anul II, fascicoul IV de Gavril Todica**. Orăștie, „Tipografia Nouă” I. Moța 1911.

— **Excursiuni în Ardeal de Teodor Romul Popescu**. Sibiu 1910.

— **Documente privitoare la turburarea bisericăscă pricinuită de legea sinodală din 1909 și apărarea prea sfințitului episcop al Romanului D. D. Gerasimu Safirimu în procesul sinodal din vara anului 1911**. București 1912.

Asupra acestora vom reveni.

POȘTA REDACȚIEI

Un cetitor sârguincios al „Românului” — Viena. Toate mulțumirile noastre pentru grija ce purtați maghiarizatorului de școale. Se va publica mâine traducerea scrisorii.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

A. T. protopop în Chereșuș. Azi am primit 7 cor. ca abonament pe pătratul I. 1912. Anul trecut ați solvit 28 cor.

Redactor responsabil: **Atanasie Halmăgian.**

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(13) — Urmare —

Și în pensionate, cum se știe, se învață că sunt trei lucruri cari constituiesc baza virtuților omenești: franceza, neapărată fericirii vieții de familie; pianul, spre a fermeca clipele de răgaz ale soțului; și în sfârșit, partea gospodăriei propriu zise, care constă în a împleți pungă și a pregăti mici surprize draguțe. Totuși, sunt răfinări, perfecționări în metode, mai ales în timpurile acestea din urmă; toate acestea atârnă dela spiritul și dela mijloacele directoriei de pension. Sunt apoi alte pensioane unde muzica e în frunte, apoi franceza și în sfârșit partea gospodăriei. Ba uneori se întâmplă că, în programă, lucrul cel dintâi e știința gospodăriei, sau lucrurile de mână pentru surprize, apoi franceza și în sfârșit muzica. Sunt metode și metode, programe și programe. Mai e încă de observat cât despre doamna Manilof... Dar mărturisesc, am o teamă îngrozitoare să vorbesc despre doamne, și e vremea acum să ne întoarcem la amicii noștri, cari stau de câteva minute lângă ușa salonului, luptându-se care să rămână în urmă.

„Mă rog, lăsați ceremoniile acestea față de persoana mea; voi merge după d-voastră zise Cicikof.

— Nu, pardon, eu nu-mi voi permite cu nici un chip să merg, eu provincial, înaintea unui vizitator atât de... plăcut, așa de cu totul civilizat.

— Civilizat!... D-ta aveai să râzi... Pofțiți, mă rog, treceți.

— Nu, nu; binevoiiți a intra vă rog.

— Și asta pentru ce?

— Eu știu ce datorez... răspuse Manilof cu un aier de tot grațios.

Cei doi prieteni slăbșiră prin a trece pragul salonului mergând alături față în față, apoi numai decât Manilof luă pe Cicikof de mână:

„Dați-mi voie să vă prezint pe soția mea, îi zise el. Dragă, domnul e Pavel Ivanovici”, adaogă el adresându-se soției sale.

Cicikof privi la tânăra doamnă, pe care n'o zărise de fel în focul ceremoniilor dela ușă. Aceasta era o femeie destul de drăguță și îmbrăcată cum îi sta mai bine. Ea purta un căpăt de mătase înflorit cu o culoare deschisă; aruncă repede și cu o grațioasă mișcare din încheetura mâinei, nu știu ce obiect pe masă, și-l acoperi sub batista cu colțuri înflorite pe care o ținea în mână. Ea se ridică după scaunul pe care șezuse. Cicikof făcu cu mare plăcere mișcarea spre a-i săruta mâna. Ea îi zise trăgând puțin vorbele, că e prea politicoasă din partea lui, că a venit să-i încante cu prezența sa, adăogând că nu trecea zi, ca Manilof să nu vorbească de Pavel Ivanovici.

„E adevărat, zise Manilof; ea îmi zicea de douăori de trei ori în fiecare zi: „Ei bine, vezi tu, nu mai vine. — Așteaptă dragă, are să vină. — N'are să vină. — Are să vină”. Și iată-vă în sfârșit; ne onorezi cu vizita d-voastre aleasă. Ah! asta este o mare, o foarte mare plăcere pe care ne-o faceți acum, o adevărată zi de mai, o mare sărbătoare...”

Cicikof, văzând aceasta călduroasă primire mergând până la a întrebuița cuvintele de mare sărbătoare, simți puțină tulburare și răspuse cu o umilintă sinceră că, pentru niște termeni atât de grațioși, el e de un nume și de un rang cu totul modest, cu totul neînsemnat...

„Haide! haide! d-voastră aveți totul în d-voastră, totul, totul, ba după părerea mea mai mult decât atâta chiar.

— Cum ați găsit orașul nostru? grăbia a zise doamna Manilof; v'ați petrecut timpul fără prea multă plictiseală?

— E un oraș foarte drăguț, răspuse Cicikof, un oraș care îmi place mult; am petrecut într'nsul toate aceste zece-douăsprezece zile foarte plăcut; am găsit o societate foarte plăcută.

— Și ce ziceți de guvernatorul nostru?

— Nu-i așa, zise Manilof, că e un om foarte distins... și care primește de minune?

— Aveți toată dreptatea, răspuse Cicikof, e un om de tot cum se cade. Și cum a prins în mână frâncile administrației sale! cât își înțelege de bine datoria! Trebuie să dorim patriei noastre mulți magistrați ca acesta. (Va urma.)

GYAPJAS LAJOS

măstru zidar diplomat
ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :
Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR
FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).
STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de opere: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier
de pietrii mormântale
precum: lucrări de
marmoră, granit,
laborator, piatră de
năsip, etc. Lucrez și
în provincă. — Prețuri
moderate.

Mobile

pentru dormitoare, sufra-
gerii, locuințe gargon,
saloane, otele, cafenele,
restaurante și palate; mo-
bile de aramă și fier, co-
voare, perdele, candelabre,
piane și mașini de cusut
:- să trimit ori unde. :-

La aranjare deplină trimit
voiajeur pe spesele mele.

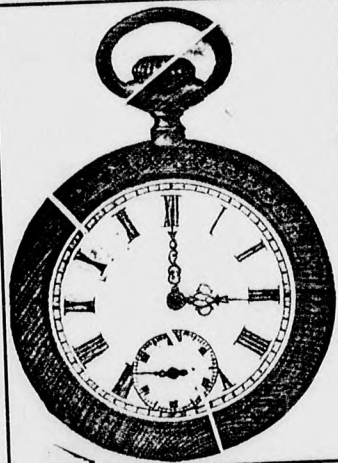
Johann Wersching
deposit de mobile în
VERSECZ.

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare,
cu prețul cel mai ieftin, exem-
plare excelente cu voce foarte
plăcută și tremurătoare: Ex-
pedarea o fac cu poșta (ram-
bursă) pe propriul meu rizic
garantând pentru sosirea ne-
vătămăată sănătoasă și veri-
tabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu
8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5
cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tra-
tamentul păsărilor canarice la cerere trimit cu
plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitore mare de păseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

Cele mai bune **orologe**
Cele mai solide și **juvaerice**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în această privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul
„Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în
limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.
Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.
„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
ARAD.

Desfacere de prăvălie concesionată

Hoffmann Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din ma-
gazinul meu voi vin-
de-o cu prețul de
cumpărare, unii arti-
coli chiar și sub acest
preț. Să ofere deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru
dame cu guler de blană, acum
costă numai 19 florini, prețul de
odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre,
pentru copii, acum numai 1 fl. 90
cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela
„Wiener Schossfabrik“ cu prețuri
originale de fabrică, rochii fru-
moase în orice culoare 2 fl. 25 cr.,
mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi,
pânze, postavuri, dantele și articole
de lux pe lângă prețuri enorm de
ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65
cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr.
și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de
30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl.
50 cr.;

Un carnis (sustinător de perdea)
frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai
fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (sustinătoare de per-
dea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț
de jumătate.

Rog priviți galantarele mele.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMOCHING, REDINGOT ȘI JACHET, GATA SAU DUPĂ MĂSURA IN EXECUTARE : NEESCEPTIONABILĂ. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetețe în

A R A D.

Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, ploiere, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de **manufactură**.

Prețuri solide!

Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bătați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Coman tele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

J. N A D E R

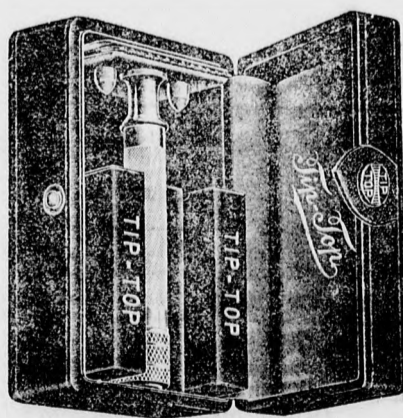
CUȚITAR.

A R A D. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această branșă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: briceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru

reparări.

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filiile: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu cete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119.830.992-—
	(viață	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

„SOMEȘANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Deș.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „SOMEȘANA“ societate pe acții în Deș, sunt invitați în senzul §-lui 16 din statute la a

XXII-a adunare generală ordinară

care se va ține în 22 Februarie n. 1912 la 10 ore a. m. în localitatea institutului.

OBIECȚELE:

1. Constituirea adunării, denumirea prin președinte alor doi notari, doi verificatori și doi scrutatori.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1911.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea profitului curat.
4. Decidere asupra absolvirii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere dela răspundibilitate pentru gestiunea anului 1911.

5. Statorirea marcelor de prezență pentru membri în direcțiune și din comitetul de supraveghiere.

6. Alegerea în direcțiune alor doi membri pe un period de patru ani și în comitetul de supraveghiere alor cinci membri pe un period de trei ani.

Deș, la 27 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

RAPORTUL DIRECȚIUNEI.

Onorată adunare generală!

Incheind anul de gestiune 1911 avem onoare a Vă prezenta Contul-bilanț, profit și pierdere, din care rezultă un spor îmbucurător la toți ramii de operațiune.

Activele se prezintă cu Cor. 2958108.40, deci cu Cor. 463195.88 mai mult decât în anul anterior.

Circulația cassei a fost de Cor. 4.646.951.01, iar circulația generală de Cor. 22.666.460.43.

Depunerile spre fructificare fac Cor. 1.677.134.55, deci față cu anul trecut arată o creștere de Cor. 335.302.18. Dovadă despre încrederea publicului către institutul nostru.

La Active-pozitii mai importante sunt împrumuturile cambiali și hipotecari, cari asemenea arată o creștere însemnată.

Inițierea filialei noastre la Ileanda-mare a fost o dispoziție foarte norocoasă a direcțiunii, ce s'a dovedit deja în primul an de activitate al ei, făcând o circulație de Cor. 2.149.103.20 și câștigând depuneri în sumă de Cor. 98.836.64.

Din casele din Deș ale institutului și din cele ale filialei din Ileanda-mare, precum și din prețul mobilierului am amortizat laolaltă Cor. 2884.59.

În anul acesta ies din direcțiune conform §-ului 27 al statutelor după ordinea vechimei — Domnii: George Gradoviciu și Ilariu Boros, acest din urmă fiind conform §-ului 28 din statute, supliniți prin direcțiune în locul dlui Gregoriu Pușcariu protopop în Beclean, care a repășit în decursul anului. Comitetului de supraveghiere asemenea i-a expirat mandatul de 3 ani, deci vine sub alegere. Astfel veți avea să alegeți în direcțiune doi membri pe un period de patru ani, iar în comitetul de supraveghiere cinci membri pe un period de trei ani.

Pentru distribuirea profitului curat de Cor. 43124.30 — facem — în înțelesul §-lui 56 din statute — următoarea propunere:

1. Să se dea 5% dividendă acționarilor	Cor.	10.000.—
2. " " " 20% fondului de rezervă	"	6624.86
3. " " " 5% " de penziune	"	1656.22
4. " " " 4% tantiema directorului executiv	"	1324.97
5. " " " 6% " funcționarilor	"	1987.46
6. " " " 5% pentru scopuri culturale și de binefacere	"	1656.22
7. " " " 12% fondului special de rezervă	"	3974.90
iar din restul de Cor. 15899.67 —		
8. " " " 3% supradividendă acționarilor	Cor.	6000.—
9. " " " fondului de rezervă ca dotație extraordinară	"	1835.14
10. " " " fondului special de rezervă ca dotație extraordinară	"	3205.10
11. " " " fondului de penziuni ca dotație extraordinară	"	4259.43
12. " " " pentru remunerarea funcționarilor fără drept la tantiemă	"	600.—
Total :		Cor. 43124.30

Referitor la împărțirea sumei de Coroane 1656.22 (punctul 6) destinată pentru scopuri culturale și de binefacere, facem următoarea propunere:

1. Să se dea bisericii gr. or. din Deș	Cor.	100.—
2. Școalei gr. cat. din Deș	"	400.—
3. Școalei gr. cat. din Bogata-română	"	50.—
4. Școalei gr. cat. din Curtuius	"	50.—
5. Școalei gr. cat. din Szent-Margita	"	200.—
6. Bisericii gr. cat. din Bogata-ungur.	"	50.—
7. Școalei gr. or. din Felső-Orbó	"	50.—
8. Bisericii gr. or. din Aszó	"	50.—
9. Menza Academică din Cluj	"	100.—
10. Școala rom. cath. din Deș	"	20.—
11. Spitalul comun	"	20.—
12. Bisericii gr. cat. din Ileanda-Mare	"	100.—
13. Bisericii gr. cat. din Szelnicze	"	50.—
14. Bisericii gr. cat. din Nagyborzó	"	200.—
15. Fondul orfanilor comitatenz din Deș	"	200.—
La dispoziția direcțiunii	"	16.22
Total :		Cor. 1656.22

Primindu-se aceste propuneri dividendă anului 1911 se va fixa în 8% sau 16 Cor. per acție, iar fondul de rezervă a institutului va fi de Cor. 196000.— fondul special de rezervă Cor. 12000.— și fondul de penziune al funcționarilor Cor. 46000.—.

Vă rugăm deci, că după citirea raportului comitetului de supraveghiere să binevoiți:

a) a pertracta obiectele cuprinse în convocător;

b) a aproba bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1911.

c) a primi propunerile noastre referitoare la distribuirea profitului curat și

d) a da absolut direcțiunii și comitetului de supraveghiere de pe anul de gestiune 1911.

Deș, la 27 Ianuarie 1912.

DIRECȚIUNEA.

„SOMEȘANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Deș.

RAPORTUL COMITETULUI DE SUPRAVEGHIERE.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere raportând On. ad. gen. despre demersul afacerilor. Vă relatăm, că în decursul anului de gestiune 1911, ne-am prezentat în biroul institutului de mai multe-ori revizând cassa, documentele precum și toate cărțile principale și auxiliare de contabilitate, pe cari le-am aflat în ordine exemplară.

Iar conturile Bilanț, Profit și Perdere, cari s'au încheiat cu finea anului, examinându-le special, am constatat, că sunt exacte și întru toate corespunzătoare atât legii comerciale, precum și statutelor societății. Deoarece și noi ne alăturăm la propunerile direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat; rugăm pe Onorata adunare generală, ca:

- să binevoiască a primi propunerile direcțiunii;
 - să aprobe bilanțul de pe anul de gestiune 1911;
 - să dea absolutor direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1911.
- Deș, la 27 Ianuarie 1912.

Comitetul de supraveghiere.

CONTUL - BILANȚ
încheiat cu 31 Decembrie 1911.

ACTIVE.		PASIVE.	
Cassa în numerar	52012 41	Capital social	400000 —
Cassa de păst. postală	516 73	Fond de rezervă	187540 —
Cambii excomptate	892250 —	„ special de rezervă	4820 —
„ cu acoperire hipotecară	882740 —	„ de penziuni	42100 —
Imprumuturi hipotecari	859643 —	Reescompt	563348 —
„ pe obligații cu caventi	1038 —	Depuneri spre fructificare	1677134 55
Avansuri pe efecte	21649 50	Depozit	375 19
Efecte	66210 —	Diverse Conturi creditoare	1633 75
Casa institutului din Deș și Ileanda-mare și		Dividendă neridicată	1200 —
Realități de vânzare	100958 43	Dare transitoare	5238 66
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	16175 33	Interese anticipate pro 1912	31594 —
Imprumut de Cont-crt. cu acoperire	2360 —	Profit curat	43124 30
Mobilier	2200 —		
Spese procesuali restituibile	3729 05		
Anticipații	1276 —		
Capital nevărsat	55350 —		
	2958108 45		2958108 45

CONTUL PROFIT și PERDERE

DEBIT		CREDIT	
Interese: după fonduri	10429 92	Interese: dela cambii escomptate	151571 41
„ capitalul incurs		„ împrumut hipotec.	76044 17
din emis. a III-a	7285 43	„ obligații cu caventi	28 78
după depuneri	87158 34	„ efecte	3159 31
„ reescompt	39312 20		230803 67
	144185 89	Arândă și chirie	3435 08
Spese: de birou și porto postal	6023 52	Taxă de intabulări și spese de emisiune	3001 —
salare și bani de cvartir	29139 64	Dela abscieri	356 —
salariile direcțiunii și a		Provisiuni	13158 99
comitetului de rev.	3883 66		
marce de prezență	2441 —		
	41487 82		
Dare: erarială și comunală	9503 77		
după depuneri	8715 83		
„ interesele solvite după			
capitalul emis. a III-a	728 54		
	18948 14		
Scopuri culturale	124 —		
Amortizări din casele institutului și din mobilier	2884 59		
Profit curat	43124 30		
	250754 74		250754 74

Dej, la 31 Decembrie 1911.

DIRECȚIUNEA:

Dr. T. Mihali m. p., **Ioan Georgiu** m. p., **Teodor Hermann** m. p., **Augustin Pinte** m. p.,
 director executiv. președinte. vice-președinte. contabil.
Georgiu Gradovici m. p. **Ilariu Boros** m. p. **Dr. D. Ciuta** m. p. **Dr. Ioan Kerekes** m. p. **Dr. C. Barbul** m. p.

Am examinat conturile de mai sus, pe cari le-am aflat în ordine și exacte întru toate
Dej, la 27 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. G. Tripon m. p. **Dr. Alexandru Pop** m. p. **Mateiu Pop** m. p. **Iosif Lissai** m. p.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.